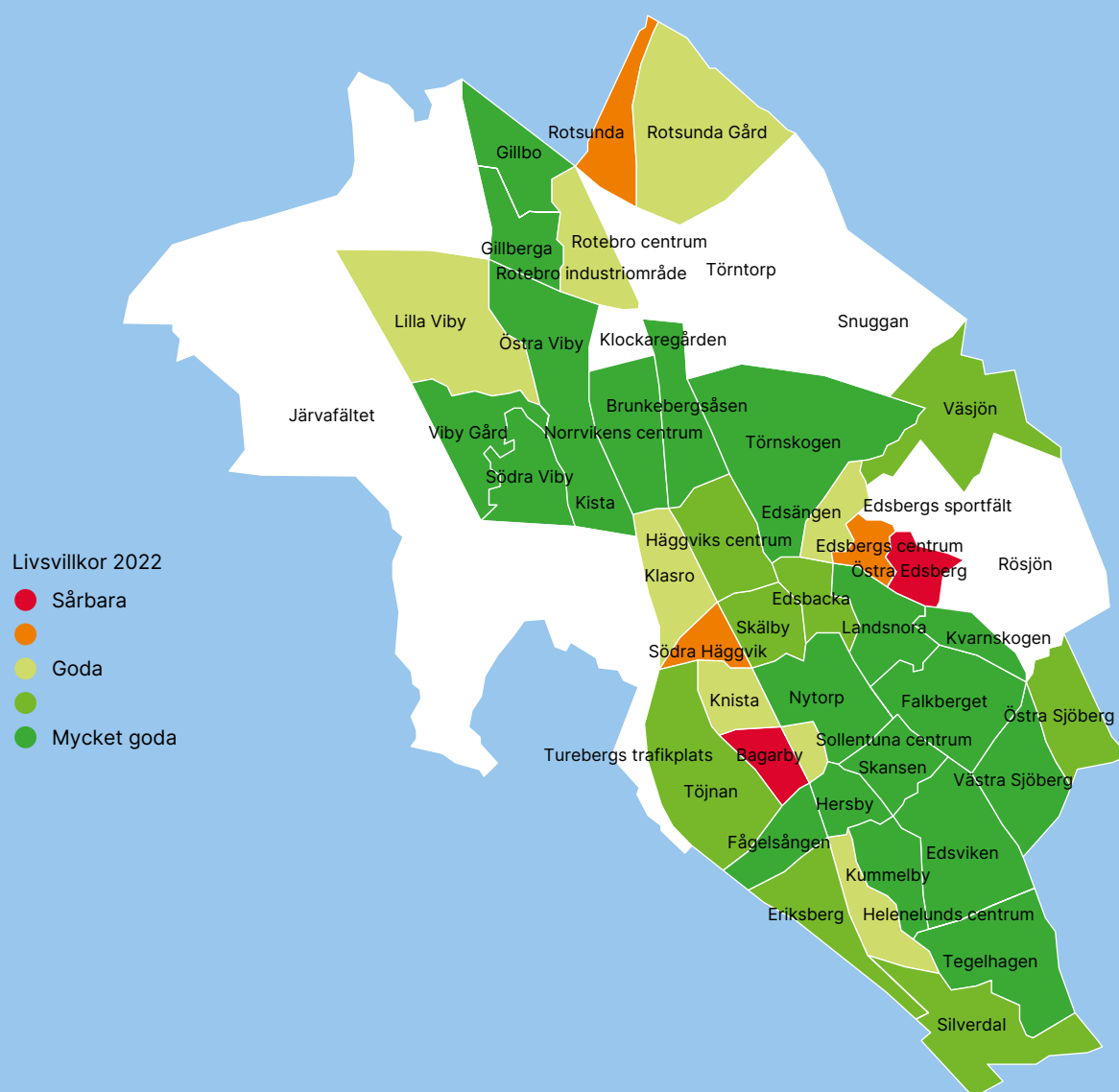

Inga utsatta områden 2030

Årsanalys 2024

Innehållsförteckning

Förord	5
Sammanfattning	6
1. Inledning	10
1.1 Bakgrund	10
1.2 Uppdragsformulering	11
1.3 Organisation	14
2. Modell för analys	15
2.1 Analysmodell	15
2.2 Livsvillkorsindex	16
3. Jämförande analys Bagarby, Edsberg, Rotebro och Sollentuna	22
3.1 Samhällsförhållanden	22
3.2 Lokal problembild	27
3.3 Institutionell förmåga	34
3.4 Kvalitativ bedömning av problem och förutsättningar	41
4. Slutsatser	43
4.1 Sårbara livsvillkor och egenförmåga	43
4.2 Kollektiv förmåga och samhällstillit	43
4.3 Lokal problembild	44
4.4 Institutionell förmåga	44
4.5 Nio fokusområden för det fortsatta arbetet	46
5. Åtgärder – ett axplock	56
Referenser	61
Bilaga A: Begreppsförklaringar	63

För ett ännu tryggare Sollentuna

Den här årsanalysen är framtagen för att belysa och utvärdera vilka faktorer som bidrar till att tryggheten ökar, att utsatta områden inte längre definieras som utsatta och vad som ligger till grund för ett Sollentuna som håller ihop. Det har nu gått drygt fyra år sedan vi beslutade i kommunfullmäktige att utsatta områden på Polisens lista inte hör hemma i Sollentuna.

Redan 2023 gjorde Polisen bedömningen att Edsberg inte längre var ett utsatt område, men området kring Malmvägen och Bagarby är svårare att jobba med. Det klassas av polisen som ett riskområde med en mer osäker utveckling. Detta till trots har både boende och företagare under senare tid vittnat om att de känner sig allt tryggare i området.

Det finns säkerligen flera förklaringsmodeller till detta; fastighetsägarsamverkan, lyftet med nya Malmparken, fritidsgård, fler kameror och ordningsvakter har bidragit till en positiv utveckling. Samtidigt återstår mycket arbete. Den här årsanalysen hjälper oss att identifiera framgångsfaktorer som kan vägleda oss rätt men också tjäna som inspiration för andra kommuner.

Jag vill tacka alla som bidragit med sin tid och sina insikter, inklusive förtroendevalda, tjänstepersoner, polisen och invånare som delat med sig av sina erfarenheter. Tillsammans skapar vi ett Sollentuna som håller ihop.

Henrik Thunes (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Sammanfattning

Sollentuna kommun har som målsättning att år 2030 inte ha några områden med på Polisens lista över utsatta områden.

Fram till december 2023 var två områden med på polisens lista över utsatta områden: Bagarby, som är ett delområde i kommundelen Tureberg. Det betecknas som ett riskområde och är fortsatt kvar på listan. Edsbergs centrum och Östra Edsberg som är delar av kommundelen Edsberg, betecknades som ett utsatt område och är från och med december 2023 borttaget från listan. Området kommer fortsatt att följas fram till 2030 främst med fokus på livsvillkoren som behöver förbättras. Från och med 2025 ingår även Rotebro i utvecklingsuppdraget *Inga utsatta områden 2030*. Rotebro betecknas inte som ett utsatt område enligt polisens lista men baserat på lokal problembild och socioekonomiska sårbarheter beslutades i december 2024 att även Rotebro ska ingå i uppdraget. Rotebro inkluderas i årsanalysen för 2024.

För att följa ett bostadsområdes utveckling har Sollentuna använt en analysmodell som bygger på teorier som utgår från att områden som är socialt desorganiserade också löper större risk att få högre brottslighet och bli mer otrygga.

Att vända utvecklingen i kommunens utsatta områden är ett långsiktigt arbete och nödvändigt för att skapa bättre livsvillkor men även trygghet för de boende i områdena. Särskilt viktigt är att stärka boendes egenförmåga, civilsamhälle och kollektiv förmåga samt myndigheters och företags institutionella förmåga. I denna årsrapport behandlas enbart kommunala verksamheter.

Den analysmodell som Sollentuna använder bygger bland annat på sex socio-ekonomiska variabler för att mäta livsvillkor. De socioekonomiska variablerna ställs samman i tre mellanliggande livsvillkorindex och kommer att följas över tid. Dessa är ekonomiska förhållanden, familje- och boendeförhållanden och segregation. De framtagna sociala indikatorerna visar på att den socio-ekonomiska statusen är låg i de socioekonomiskt sårbara områdena Bagarby, Edsberg och Rotebro. Till exempel är utbildningsnivån, andelen förvärvs-arbetande och förvärvsinkomsten lägre än i kommunen i sin helhet. Trångboddheten är hög. Sårbara livsvillkor får bland annat konsekvenser på ekonomi, studier, hälsa och trygghet.

Bagarby, Edsberg och Rotebro är boendemiljöer där barn, ungdomar, vuxna och äldre lever sina vardagsliv. Det finns många exempel på hur boende och andra aktörer bidrar till att utveckla fungerande lokalsamhällen. Tillsammans utgör de en positiv samhällskraft.

Samtidigt har Bagarby och Edsberg under lång tid påverkats negativt av lokalt organiserad brottslighet. En brottslighet som påverkat de boendes vardagsliv och trygghet. Den utgör en negativ samhällskraft. Rotebro har inte en lokalt organiserad brottslighet liknande den som finns i Bagarby och Edsberg.

Denna årsrapport fokuserar på hur negativa förhållanden i Bagarby, Edsberg och Rotebro ska minska och boendemiljöerna förbättras. Det innebär inte att allt det goda arbete som bedrivs och alla de goda exempel som finns i områdena har glömts bort. Målet *Inga utsatta områden 2030* handlar om att förstärka de förutsättningar som krävs för att de goda samhällskrafterna ska kunna fortsätta att växa sig starka.

Jämfört med övriga Sollentuna uppvisar Edsberg, Bagarby och Rotebro både skillnader och likheter. Alla tre kännetecknas av många trångbodda, många barn och unga, heterogen befolkning, hög in- och utflyttning och hög andel hushåll med sårbara livsvillkor. Ett antal utmaningar och fokusområden för dessa områden grupperas i

- förbättrade livsvillkor
- goda uppväxtvillkor
- god skolgång
- likvärdiga kultur- och fritidsaktiviteter
- likvärdig förvärvsfrekvens
- blandade upplåtelseformer och minskad trångboddhet
- ingen insocialisering till kriminella nätverk
- trygga bostadsområden
- ökad kollektiv förmåga, hög samhällstillit och stärkt medborgardialog.

Jämfört med 2023 visar årsanalysen för 2024 att:

Samhällsförhållanden

- Livsvillkoren är oförändrade.
- Egenförmågan har en svagt positiv utveckling fram till 2023 men bedöms som oklar eller minskande 2024.¹
- Förutsättningarna för att utveckla den kollektiva förmågan i Bagarby, Edsberg och Rotebro är fortsatt sårbara.² Situationen bedöms som oförändrad jämfört med 2023.
- Kunskapen om föreningsliv och lokal organisering är från kommunens sida begränsad även om steg har tagits för att förbättra situationen.
- Utifrån de indikatorer som finns för samhällstillit, som valdeltagande och uppgifter i trygghetsundersökningar, finns det brister i samhällstilliten. Den bedöms som oförändrad jämfört med 2023.
- Det finns fortsatt stort behov av förbättrade kontaktytor och dialogformer med boende och föreningsliv. Steg har tagits för att förbättra situationen.

Lokal problembild

- Det finns en komplex problembild där lokalt organiserade kriminella nätverk påverkar lokalsamhällena i Bagarby och Edsberg. I Rotebro finns inga kriminella nätverk men området har delvis en likartad brottslighet. Jämfört med 2023 bedöms situationen ha förbättrats något i Bagarby men vara oklar i Edsberg.
- Brottsligheten är högre än i övriga Sollentuna.
- Det finns en öppen drogscen i Bagarby som starkt påverkar närområdet. Narkotikabruk och försäljning finns i alla tre områdena.
- Det är större otrygghet i de tre områdena än i övriga Sollentuna. Bagarby är det område där flest känner sig otrygga.
- Det har skett en viss förbättring av tryggheten i de tre områdena och i Sollentuna i stort de senaste åren och särskilt i Edsberg.
- Jämfört med 2023 bedöms Bagarby ha stora eller mycket stora problem men med en viss positiv utveckling. Edsberg har problem och utvecklingen är mer motsägelsefull. Rotebro har problem avseende vissa aspekter i den lokala problembilden och utvecklingsriktningen är oklar.

1 Minskad andel med låg ekonomisk standard (2023), ökad förvärvsfrekvens (2023), ökad medianinkomst (2022), oförändrat antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd (2024). Sannolikt har andelen ökat under 2024.

2 Heterogen befolkning, hög omflyttning och sårbara livsvillkor påverkar förutsättningarna för att utveckla kollektiv förmåga.

Institutionell förmåga

- Inskrivningsgraden i förskolan är lägre än i övriga Sollentuna. Det kan leda till sämre språkutveckling i svenska samt sämre social träning inför förskoleklass. En svag minskning jämfört med 2023.
- Andelen elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram år 2023 är lägre bland elever folkbokförda i dessa områden än i Sollentuna kommun generellt. Det ökar risken för att ungdomar marginaliseras. Det har skett en positiv utveckling för Bagarby och Edsberg men negativ för Rotebro (2023).
- En stor grupp unga (16–29 år) som varken arbetar eller studerar. Det innebär en risk för marginalisering. Gruppen har minskat något (2022³).
- Antalet aktualiseringar i Edsberg ökar men minskar i Bagarby. Antalet utredningar av barn och unga minskade i båda områdena.
- I samtliga områden är det en låg andel barn som deltar i organiserad idrottsverksamhet och färre flickor än pojkar (2023). Motsvarande gäller för deltagandet i kulturskolan.
- Det finns svårigheter att identifiera storlek och sammansättning på olika målgrupper samt hur de ska nås. Samma som för 2023.
- Problem med att motverka insocialisering till kriminella nätverk samt nå och stödja kriminella stödsökare. 2024 bedöms att de institutionella förutsättningarna finns för att motverka insocialisering men det är problem med att identifiera och nå målgruppen med behov.
- Verksamheterna generellt saknar en del förutsättningar för att kunna hantera identifierade problem. Oförändrat jämfört med 2023.
- 2024 finns det goda förutsättningar att rekrytera personal med rätt kompetens. Det är en förbättring jämfört med 2023.

3 Senaste statistikuppgiften är från 2022.

1. Inledning

Sollentuna ska bli Sveriges mest attraktiva kommun. För att nå denna vision har kommunfullmäktige beslutat om tre övergripande mål.

- Trygghet och välfärd genom livet
- Hållbar och konkurrenskraftig tillväxt
- Attraktiv och effektiv organisation

Till kommunens övergripande trygghetsmål, Trygghet och välfärd genom livet, finns ett tillhörande utvecklingsuppdrag med en tydlig målsättning.

Sollentuna kommun ska år 2030 inte ha några områden med på polisens lista över utsatta områden.

Denna målsättning är beslutad i kommunfullmäktige i december 2020.

1.1 Bakgrund

Polisens nationella operativa avdelning, NOA, upprättar sedan år 2015 en lista över utsatta områden. Listan består av cirka 60 områden i Sverige i de tre kategorierna utsatt område, riskområde, och den allvarligaste kategorin särskilt utsatt område.

Ett utsatt område är geografiskt avgränsat och karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Inverkan är snarare knutet till den sociala kontexten i området än de kriminellas utstuderade vilja att ta makten och kontrollera lokalsamhället.

Ett riskområde kännetecknas av att det befinner sig i riskzonen att bli ett särskilt utsatt område. Något eller några av de fastställda kriterierna saknas.

Ett särskilt utsatt område kännetecknas av en social problematik och kriminell närvaro som lett till en utbredd obenägenhet att delta i rättsprocessen och svårigheter för polisen att fullgöra sitt uppdrag.

Kommunens mål är att inget område i kommunen ska finnas med på Polisens lista år 2030. Sollentuna hade fram till december 2023 två områden med på polisens lista över utsatta områden. Tureberg/Bagarby som är ett riskområde är fortsatt kvar på listan. Edsberg som var ett utsatt område är från och med 2023 borttaget från listan. Området kommer fortsatt följas fram till 2030 främst med fokus på livsvillkoren som behöver förbättras. Från och med 2025

ingår även Rotebro i utvecklingsuppdraget *Inga utsatta områden 2030* och inkluderas i innevarande årsanalys för 2024.

Bagarby: Analysen avser Bagarby som är ett delområde i kommundelen Tureberg.

Edsberg: Analysen avser Edsbergs centrum och Östra Edsberg, som är delområden i kommundelen Edsberg.

Rotebro: Analysen avser Rotebro centrum, Rotsunda och Rotsunda Gård som är delområden i kommundelen Rotebro.

1.2 Uppdragsformulering

Sollentuna kommun har som uttalat mål att inte ha några områden med på Polisens lista över utsatta områden 2030. För att förbättra livsvillkoren i utsatta områden behöver de kommunala verksamheterna samordna insatser för att motverka och förebygga social utsatthet. Samtliga nämnder och kommunala bolag behöver under perioden följa effekterna av de aktiviteter som genomförs och agera proaktivt om eftersträvad effekt uteblir.

1.2.1 Mål och milstolpar

Projektmålet är *Inga utsatta områden 2030*. Uppdraget skall vara genomfört till utgången av 2030. Arbetet ska följas genom en mer omfattande årlig analys utöver ordinarie tertialanalyser.

Av kommunfullmäktige beslutade milstolpar:

- Till årsskiftet 2021/2022 ska berörda nämnder komplettera med nödvändiga indikatorer för att kunna utvärdera effekten av genomförda insatser.
- Till indikatorerna ska det finnas aktuellt utfall och förslag på styrgränser. Indikatorerna ska i görligaste mån fånga effekter över sådant som nämnden har rådighet över. Återrapportering sker genom budgetunderlagsprocessen.
- Till 2025 ska trångboddheten ha minskat i både Edsberg och Bagarby, jämfört med nivåer 2021.
- Till 2025 ska utbildningsnivån ha ökat i både Edsberg och Bagarby, jämfört med nivåer 2020.
- Till 2025 ska andelen med självförsörjning ha ökat i både Edsberg och Bagarby, jämfört med nivåer 2021.

1.2.2 Fokusområden

I årsanalysen 2023 pekades nio prioriterade fokusområden ut för det fortsatta arbetet med utvecklingsuppdraget *Inga utsatta områden 2030*:

1. Förbättrade livsvillkor

Goda livsvillkor är förutsättningar för ökad egenförmåga och förbättrad hälsa. Nyckelfaktorer är förbättrade utbildningsnivåer och ökad förvärvsfrekvens. Självförsörjningsgraden ska öka i utsatta områden.

2. Goda uppväxtvillkor

Riktade stödinsatser för att säkerställa ett likvärdigt fungerande föräldraskap. Koordinera samarbetet mellan socialtjänsten, förskola och skola samt kultur och fritid och kompetens- och arbetsmarknad i syfte att erbjuda likvärdigt goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar med sårbara livsvillkor.

3. God skolgång

Barn och ungdomar med sårbara livsvillkor är likvärdigt inskrivna i, går till, trivs i samt klarar av förskola och skola. Andelen som klarar gymnasiebehörighet ska öka i utsatta områden. Personal samt barn- och elevgrupper kännetecknas av mångfald. Personalen har rätt kompetens.

4. Likvärdiga kultur- och fritidsaktiviteter

Barn och ungdomar med sårbara livsvillkor deltar likvärdigt i kultur- och fritidsaktiviteter där ledarna samt deltagarna kännetecknas av mångfald.

5. Likvärdig förvärvsfrekvens

Unga män samt kvinnor med sårbara livsvillkor har likvärdig förvärvsfrekvens. Ungdomar med sårbara livsvillkor ska ha möjlighet till sommarjobb. Stöd till UVAS (unga som varken arbetar eller studerar).

6. Blandade upplåtelseformer och minskad trångboddhet

Kommunens bostadsområden är varierade och kännetecknas av blandade bostadstyper, bostadsstorlekar och upplåtelseformer med olika boende-kostnader och möjlighet för kommuninvånare att bo kvar långsiktigt i sitt bostadsområde. Trångboddheten ska minska, boendemiljön ska vara sund och långvarigt bidragsberoende är inte koncentrerat till enskilda bostadsområden.

7. Ingen insocialisering till kriminella nätverk

Att motverka framväxten av grupper med barn och unga som riskerar att insocialiseras i kriminella nätverk är en av de mest centrala uppgifterna för att uppnå målet om *Inga utsatta områden 2030*.

Barn och unga som bor i utsatta områden ska inte riskera att socialiseras in i kriminalitet eller kriminella nätverk. Det handlar om att på ett tidigt stadium identifiera och erbjuda stöd till sårbara familjer samt sätta in relevanta och evidensbaserade insatser. Målgrupper ska identifieras utifrån ålder och problematik. Utgångspunkten är att olika målgrupper kräver olika typer av insatser. Genom att definiera olika målgrupper kan åtgärder samordnas, inriktas och utvärderas. På samma sätt kan man arbeta med de olika platser och miljöer (skola, fritids, lekmiljöer/samlingsplatser, ungdomshäng, torg osv) som de vistas i och se till att det inte utvecklas normbrytande beteenden eller kriminogena miljöer. Det handlar om att identifiera och motverka kriminogena miljöer och arenor, erbjuda möjligheter till avhopp samt presentera positiva fritidssysselsättningar.

8. Trygga bostadsområden

Boende i utsatta områden ska uppleva samma trygghet som övriga Sollentunabor. Den kriminella påverkan ska minska och de lokala problembilderna förbättras. Negativa ungdomshäng och öppen narkotikahantering påverkar de boendes livskvalitet och trygghet. Narkotikaanvändningen måste minska och öppna drogsccener avvecklas. Fastigheter och utemiljöer ska upplevas som trygga och omhändertagna. Genom att få bort kriminogena miljöer från bostadsområdena kan inflytandet från kriminella nätverk och inflytelserika kriminella personer minska. Samhället ska ha den sociala kontrollen över offentliga och halvoffentliga miljöer⁴.

Uppmärksamhet bör även riktas mot vad som sker på sociala medier. Metoder för att identifiera och erbjuda stöd till kriminella stödsökare ska utvecklas.

9. Ökad kollektiv förmåga, hög samhällstillit och stärkt medborgardialog

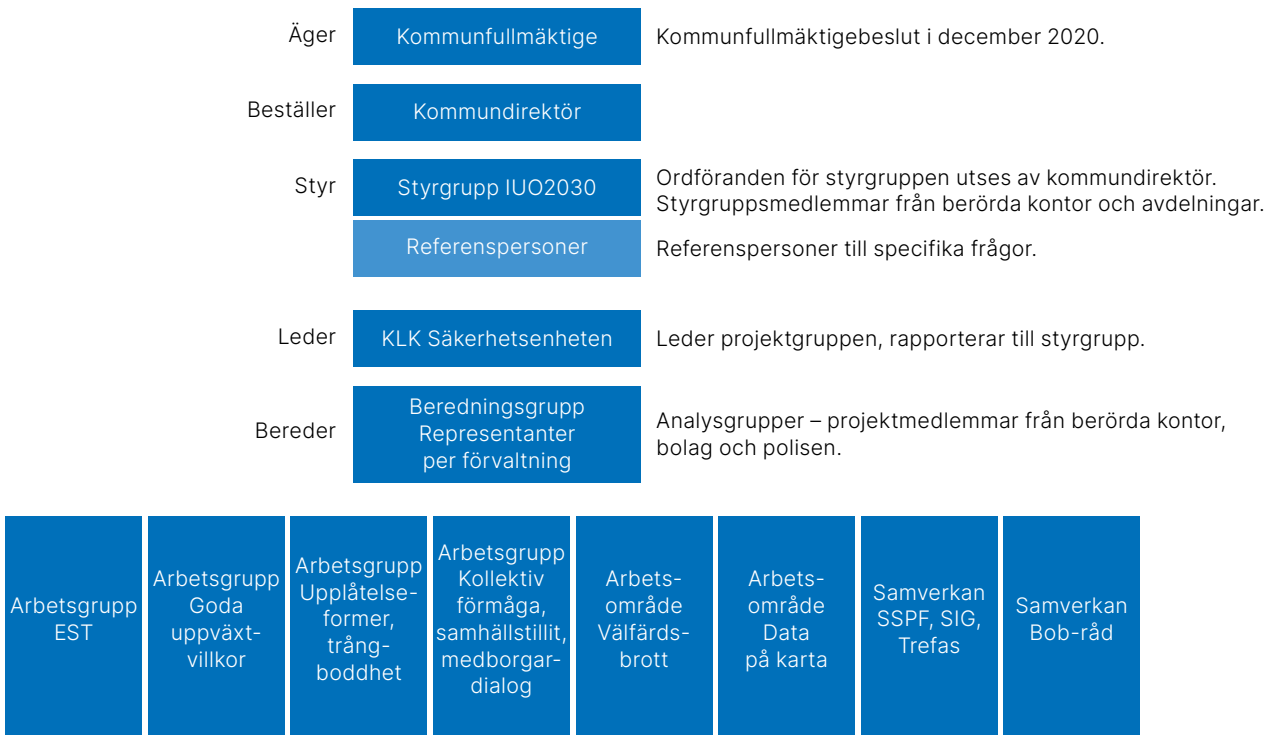
Den kollektiva förmågan och samhällstilliten ska öka i utsatta områden. Hög kollektiv förmåga motverkar kriminalitet och stärker lokalsamhällestilliten. Boende i utsatta områden ska få samma förutsättningar att utveckla fungerande civilsamhällen med hög kollektiv förmåga som övriga Sollentunabor. För det behövs ökad kunskap om föreningsliv och lokal organisering i utsatta områden. Det behövs förbättrade kontaktytor och dialogformer med boende och föreningsliv om deras behov och möjligheter för deltagande. Boende och civilsamhälle är nyckelaktörer för att stärka lokalsamhället, öka den kollektiva förmågan samt minska tystnadskulturen.

Möjligheter till god medborgardialog ska stärkas i utsatta områden. Lågt valdeltagande i utsatta områden pekar på att många känner sig utanför de demokratiska processerna. Det är även svårt att nå målgrupper som är i behov av stöd. Genom att utveckla kontaktytor och nya former för medborgar- och boendedialog kan det demokratiska samtalet utvecklas, samhällstilliten stärkas och tystnadskulturen minska.

⁴ Halvoffentliga rum kan t ex vara enskild kvartersgata. Dessa rum har allmänheten oftast tillgång till men gestaltningen och placeringen av dess rum bjuder inte in till vistelse på samma sätt som till ett offentligt rum.

1.3 Organisation

Organisationen är rak styrning (se figur 1). Ägare är kommunfullmäktige, beställare är kommundirektör, styrning sker genom en styrgrupp för uppdraget utsedd av kommundirektören, projektledare är funktion på kommunledningskontorets säkerhetsenhet, projekt-/beredningsgrupp är utsedda analysgrupper. Till styrgruppen finns referenspersoner till specifika frågor. Organisations-schemats arbetsgrupper/-områden kan komma att revideras årligen för att anpassas efter prioriteringar som framkommer i årsanalyser.

Figur 1. Organisation för arbetet med Inga utsatta områden 2030 (IUO2030).

2. Modell för analys

2.1 Analysmodell

För att följa ett bostadsområdes utveckling är det viktigt att ta utgångspunkten i etablerade teoribildningar. I Sollentuna används en analysmodell som bygger på teorier⁵ som utgår från att områden som är socialt desorganiserade också löper större risk att få högre brottslighet och därmed blir mer otrygga.

För att ett bostadsområde ska fungera väl är det viktigt att det finns gemensamma normer och en social kontroll som reglerar områdets sociala liv. Det finns tre viktiga förmågor som påverkar ett områdes sociala relationer, normer och sociala kontroll:

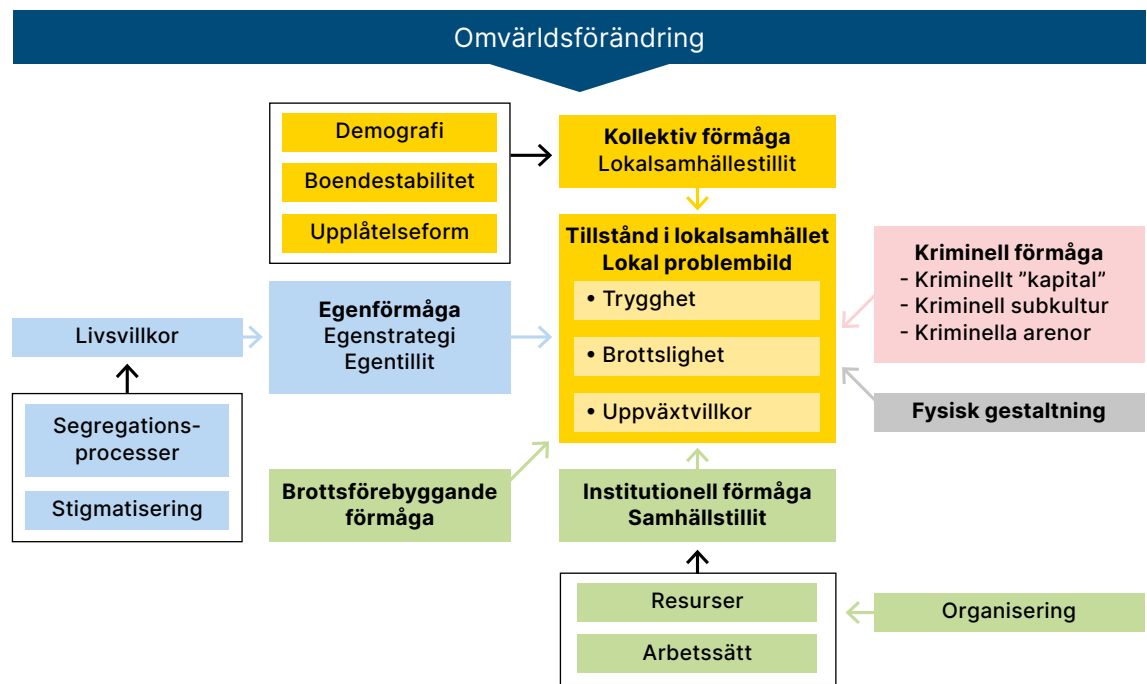
- Egenförmåga som är den förmåga man har för att kunna påverka sitt eget liv och hantera olika situationer. Den baseras på medfödda egenskaper men också på utbildning, ekonomi eller andra resurser. Egenförmågan påverkas av de livsvillkor man lever under.
- Kollektiv förmåga som avser den förmåga en grupp har för att lösa gemensamma problem och upprätthålla social kontroll. Den uttrycks genom den lokalsamhällestillit som finns i ett område.
- Institutionell förmåga som handlar om de resurser och förmågor olika samhällsinstitutioner har för att kunna fullgöra sina uppdrag. Den påverkar den samhällstillit som finns bland de boende.

I bostadsområden med hög omflyttning, heterogen befolkning och sårbara livsvillkor kan det vara svårare att utveckla en fungerande kollektiv förmåga och hög lokalsamhällestillit. Om den institutionella förmågan i form av förskola, skola, fritidsverksamhet, bostadsföretag, polis med mera inte heller kan fullgöra sina uppdrag är risken stor att barn och unga inte får den start i livet som de behöver. Samtidigt kan tilliten till myndigheter bli låg. Sammantaget kan dessa förhållanden leda till svårigheter att upprätthålla ett gemensamt normsystem, en fungerande social kontroll och ett väl fungerande socialt liv. I stället blir lokalsamhället desorganiserat och i värsta fall kan krafter som kriminella nätverk växa fram.

I figur 2 åskådliggörs den analysmodell som är framtagen för och används i Sollentuna samt några indikatorer som valts ut för att följa utvecklingen.

⁵ Park, Burgess och McKenzie (1925); Shaw och McKay (1942); Faris (1955); Bursik (1988); Bursik och Grasmick (1993); Sampson (1993); Sampson och Wilson (1995). Se vidare i Referenser.

Analysmodell av lokalsamhälle

Figur 2. Översikt av analysmodell för lokalsamhällen och indikatorer för att följa utvecklingen.

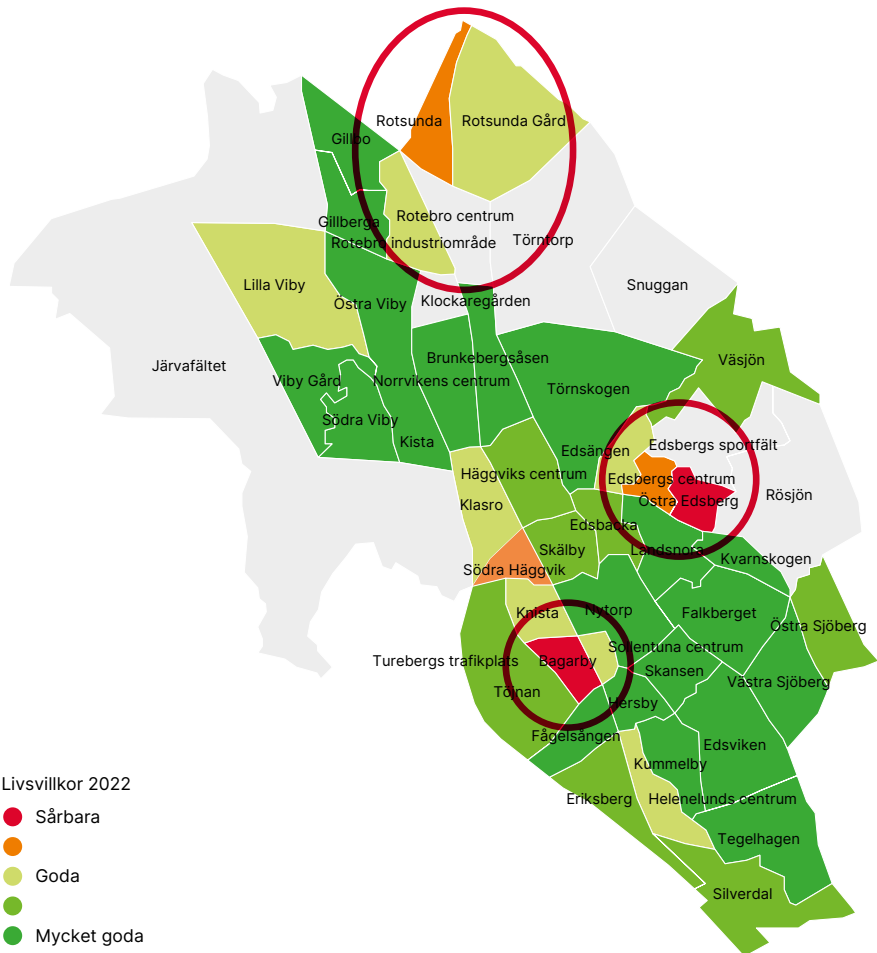
2.2 Livsvillkorsindex

Att vända utvecklingen i kommunens utsatta områden är ett långsiktigt arbete och nödvändigt för att skapa bättre livsvillkor men även trygghet för boende i områdena. Särskilt viktigt är att stärka boendes egenförmåga, civilsamhälle och kollektiv förmåga samt myndigheters och företags institutionella förmåga.

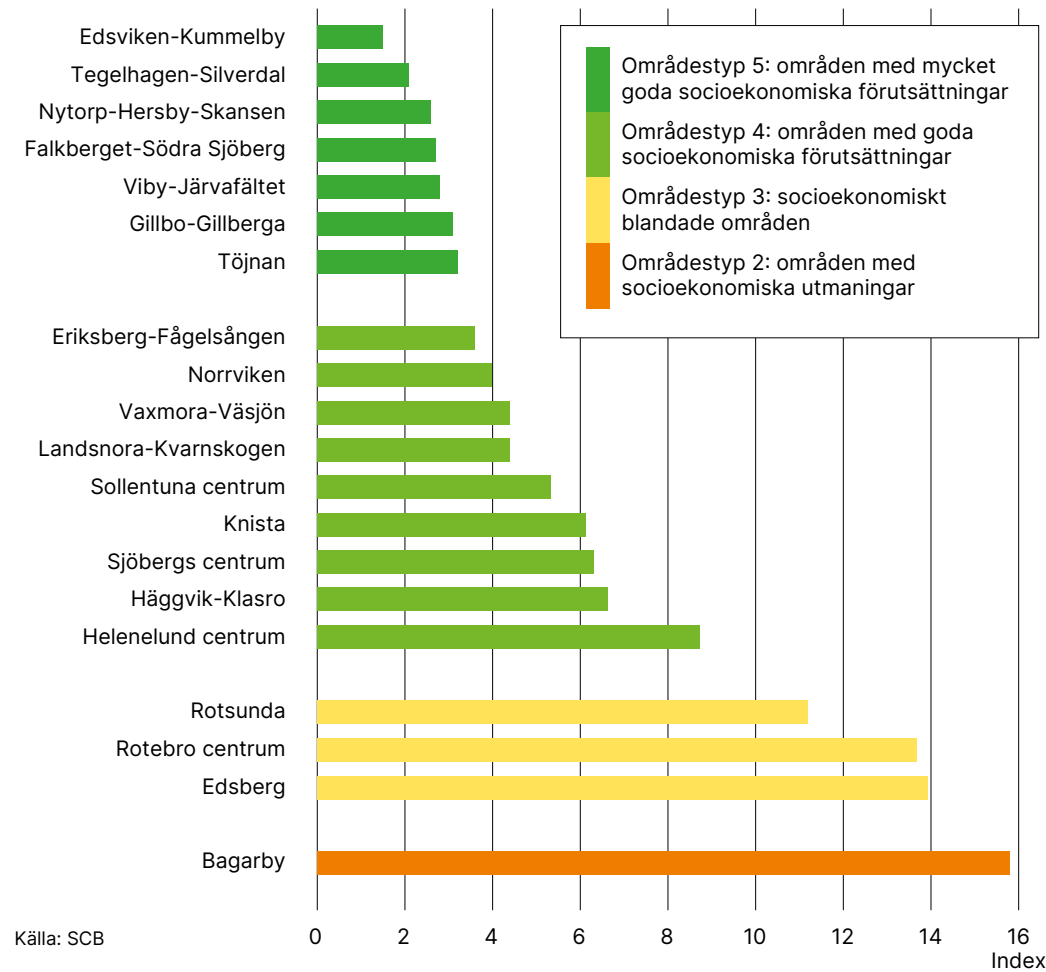
Tre grundläggande faktorer som innehåller ett antal sociala indikatorer bestämmer tre mellanliggande livsvillkorindex: ekonomiska förhållanden, familje- och boendeförhållanden och segregation.

- Ekonomiska förhållanden mäts genom variablerna
 - Förvärvsfrekvens
 - Medianinkomst
 - Utbildningsnivå
- Familje- och boendeförhållanden mäts genom variablerna
 - Ensamstående med barn
 - Befolkningstäthet/Bostadsarea
- Segregation
 - Utländsk bakgrund

I Sollentuna ska livsvillkoren, med basår 2010, ha rört sig i en positiv riktning fram till år 2030, det vill säga de ekonomiska förhållandena ska ha förbättrats, antalet arbetstillfällen och utbildningsnivå ska ha ökat, hälsa och trygghet ska ha förbättrats. Detta kan även avspeglas i livsvillkorsindexets färgskala på karta.

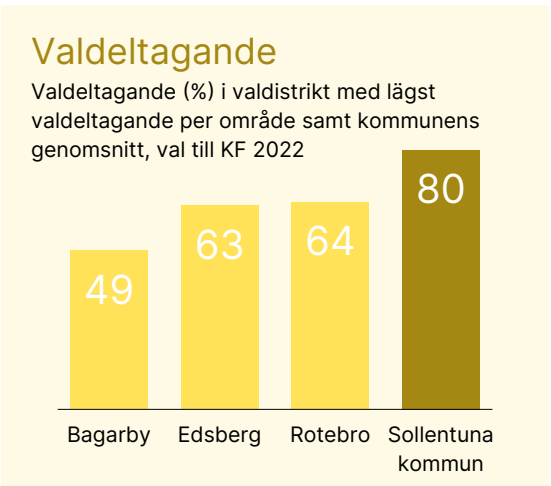
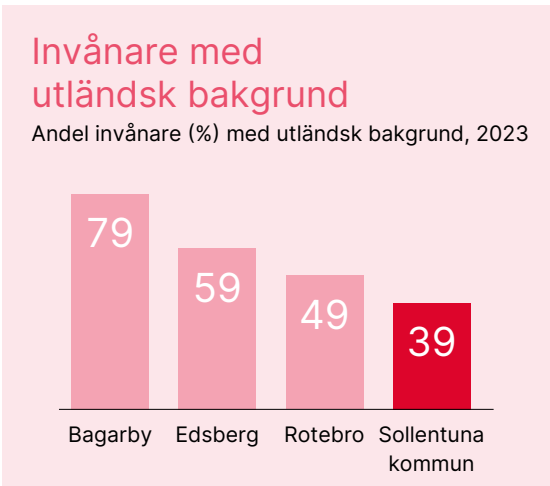
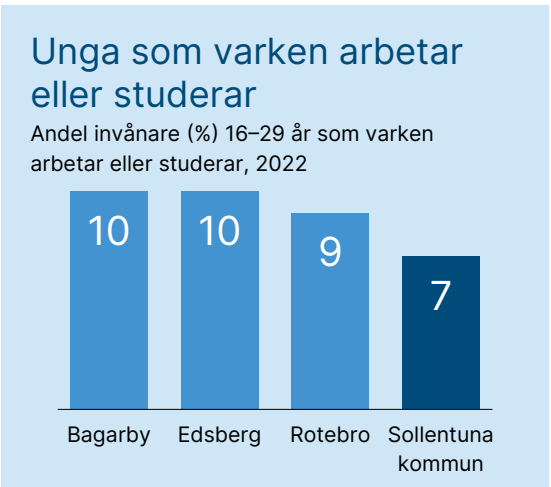
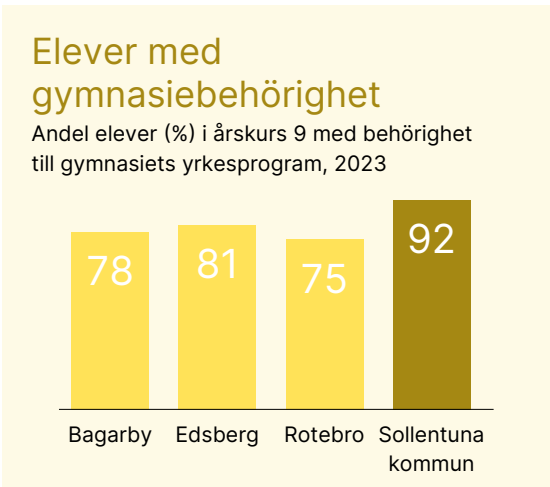
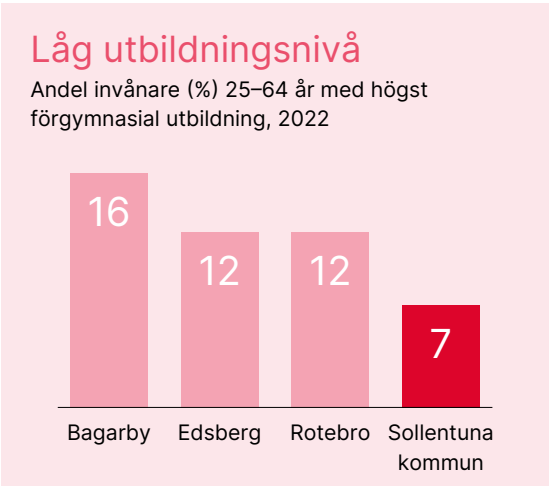
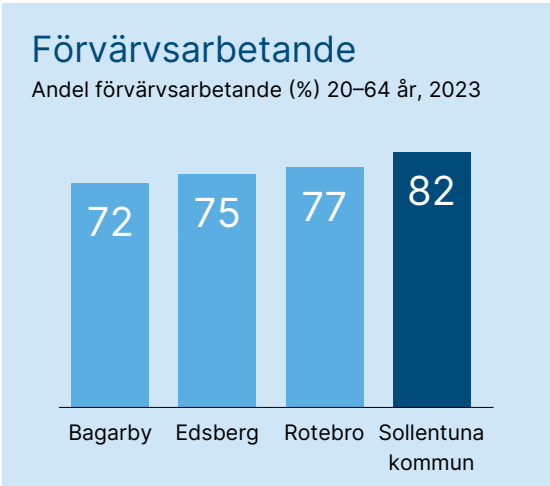

Figur 3. Livsvillkor i Sollentuna kommun. Förhållanden år 2022 vilket är det senaste året där det finns tillgänglig data för samtliga variabler. Kartan uppdateras när ny statistik blir tillgänglig. Gråmarkerade områden är områden med begränsat statistiskt underlag. Källa: SCB och Sollentuna kommun

Figur 4. Socioekonomiskt index 2023. De variabler som ingår är andelen personer med låg ekonomisk standard, andelen med högst förgymnasial utbildning och andelen med ekonomiskt bistånd och/eller långtidsarbetslösa. Källa: SCB och Sollentuna kommun.

Kommentar: Områdena Bagarby, Edsberg och Rotebro har ett något förbättrat indexvärde 2023 jämfört med 2022. Jämfört med 2021 har Edsberg övergått från områdestyp 2 till områdestyp 3. Bagarby och Rotebro har samma områdestyp som tidigare men något förbättrat indexvärde. Källa: SCB och Sollentuna kommun.

Figur 5. Urval av några socioekonomiska variabler. Statistiken för Edsberg och Rotebro avser inte hela kommundelarna, se definition i kapitel 1.1 Bakgrund.

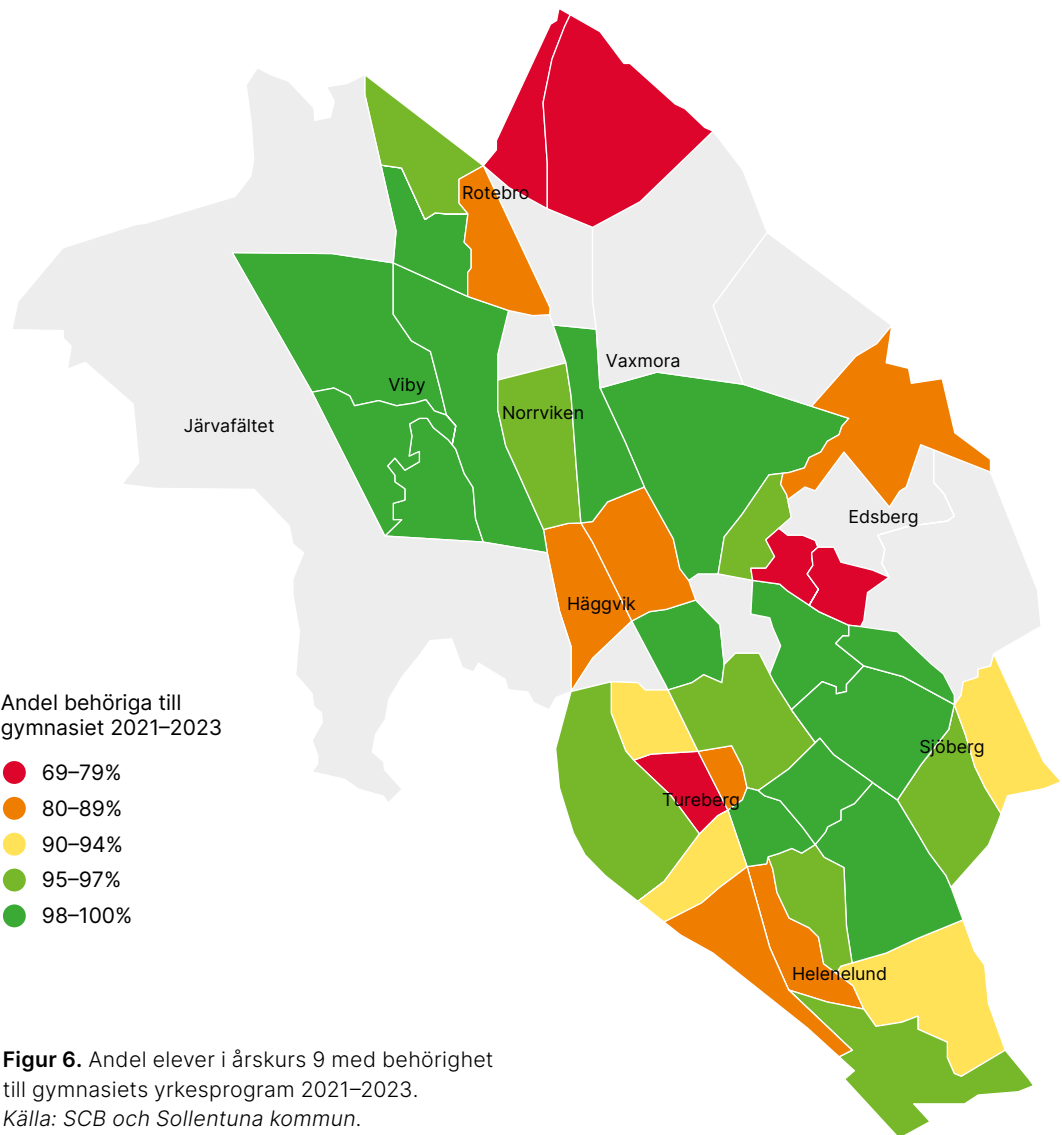
Kommentar: Jämfört med årsrapport 2023 har andelen förvärvsarbetande ökat, andelen med låg utbildningsnivå har minskat och andelen unga som varken arbetar eller studerar har minskat i samtliga områden inklusive Sollentuna. Andelen elever med gymnasiebehörighet har ökat i samtliga områden förutom i Rotebro där det har minskat. Andelen invånare med utländsk bakgrund har ökat i Edsberg, Rotebro och Sollentuna, konstant i Bagarby. Källor: SCB, Valmyndigheten och Sollentuna kommun.

**Andel elever (folkbokförda i Sollentuna) i åk 9 med
behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram år 2021–2023**

Mellan åren 2021 och 2023 var 92 procent av de i Sollentuna folkbokförda eleverna i årskurs 9 behöriga till gymnasie-
skolans yrkesprogram. Andelen låg på motsvarande nivå
mellan åren 2020 och 2022.

Under samma period, dvs 2021–2023, var andelen behöriga
lägst i följande områden (perioden 2020–2022 inom parentes):

- Edsbergs centrum 69 % (75 %)
- Östra Edsberg 75 % (68 %)
- Bagarby 76 % (76 %)
- Rotsunda 77 % (80 %)
- Rotsunda gård 79 % (81 %)

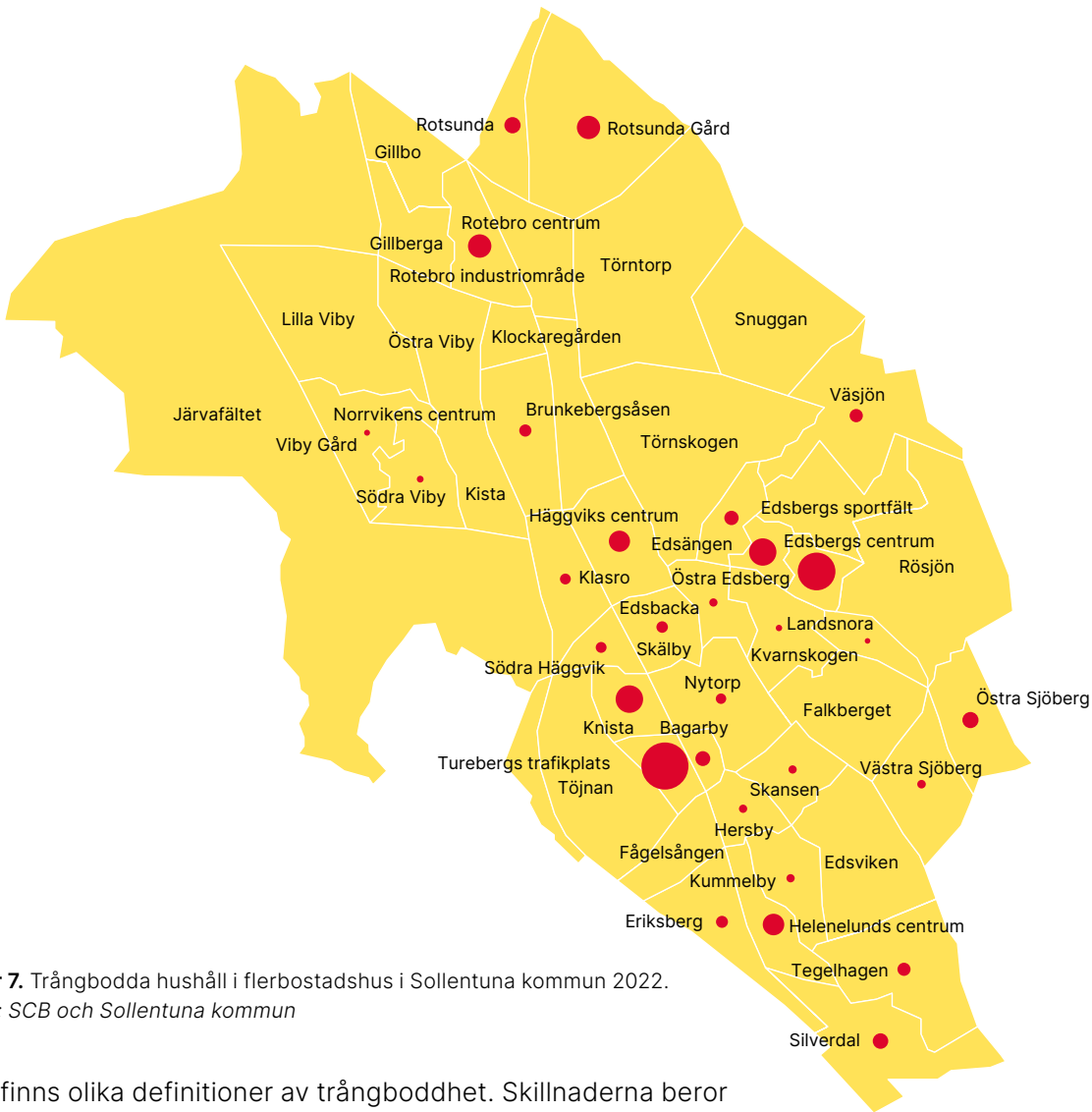

Trångbodda hushåll i Sollentuna kommun

Avser hushåll i flerbostadshus 2022.

Antal trångbodda hushåll i flerbostadshus i kommunens socioekonomiskt sårbara områden:

- Cirka 650 i Bagarby – 28 procent av hushållen.
- Cirka 600 i Edsbergs centrum/Östra Edsberg – 19 procent av hushållen.
- Cirka 400 i Rotebro – 21 procent av hushållen.

Det finns olika definitioner av trångboddhet. Skillnaderna beror
på olikheter i hur man ser på ensamhushåll, hur många (och vilka)
personer som anses kunna dela rum, och vilka hustyper som finns med i beräkningarna.

I arbetet med *Inga utsatta områden 2030* används flera nyckeltal eftersom de kan ge olika
information på delområdesnivå. I livsvillkorsindexet används genomsnittlig boendearea per
person. I indikatorn trångbodda hushåll används SCB:s uppgifter och senaste definition⁶.
SCB:s uppgifter ger jämförbara uppgifter för samtliga statistikområden i kommunen och
möjliggör olika typer av jämförelser och kombinationer med andra nyckeltal.

6 Ett hushåll räknas som trångbott om det bor mer än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade)
och/eller om barn över 12 år delar rum. Ensamstående utan barn är enligt definitionen inte trångbodda.

3. Jämförande analys Bagarby, Edsberg, Rotebro och Sollentuna

I detta kapitel jämförs förhållandena i Bagarby, Edsberg och Rotebro med övriga Sollentuna.

Analysen avser Bagarby som är ett delområde i kommundelen Tureberg respektive Edsbergs centrum och Östra Edsberg, som är delområden i kommundelen Edsberg samt Rotebro centrum, Rotsunda och Rotsunda gård som är delområden i kommundelen Rotebro.

Analyserna baseras dels på kvantitativa nyckeltal (indikatorer), dels på kvalitativa bedömningar. De senare har genomförts dels av respektive berörd verksamhet/kontor, dels av två analysgrupper med representanter från kompetens- och arbetsmarknadsavdelningen, kultur- och fritidskontoret, socialkontoret, utbildningskontoret, säkerhetsenheten, ekonomiavdelningen, samhällsbyggnadsavdelningen, Sollentunahem och Polisen/LPO Sollentuna, med stöd av Malmö universitet. Årsanalysen baseras på data på olika geografiska nivåer: Regionala statistikområden (RegSO) och nyckelkods-områden (NYKO). Polisens brottsdata baseras på basområdesnivå.

Den jämförande analysen är indelad i tre delar: Samhällsförhållanden, Lokal problembild och Institutionell förmåga.

3.1 Samhällsförhållanden

3.1.1 Sammanfattning

Jämfört med Sollentuna kommun generellt kännetecknas Bagarby, Edsberg och Rotebro av att fler

- lever under sårbara livsvillkor
- är trångbodda
- har låg egenförmåga
- flyttar ut och in i området
- har utländsk bakgrund
- samt att det finns många barn och unga.

Jämfört med 2023 bedöms situationen 2024 vara oförändrad för samhällstillit, kollektiv förmåga och livsvillkor, oklar för egenförmågan och blandad för den demografiska utvecklingen.

3.1.2 Bebyggelse Bagarby, Edsberg och Rotebro

Bagarby, Edsbergs centrum, Östra Edsberg, Rotebro centrum, Rotsunda och Rotsunda gård växte fram som flerfamiljshusområden under 1960- och 1970-talen. I områdena byggdes både bostads- och hyresrätter där de senare kom att dominera. I Rotebro byggdes även äganderätter. Utbyggnaden var en del av det omfattande bostadsbyggande som skedde under denna tid och följde rådande stadsbyggnadsideal.

Områdena lokaliserades i olika delar av Sollentuna där Bagarby ligger centralt vid pendeltågsstation, Rotebro i anslutning till och nordost om pendeltågsstation medan Edsberg ligger inbäddat i skog norr om Danderydsvägen.

I samtliga tre områden byggdes förhållandevis många små lägenheter. Det har påverkat områdenas funktion på bostadsmarknaden då delar av dem kommit att bli områden med stor omflyttning.

Alla tre områden har goda utvecklingsmöjligheter och idag pågår omfattande stadsutvecklingsprojekt i Bagarby, Edsberg och Rotebro.

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning antogs av kommunfullmäktige i december 2023 och innehåller flera insatsområden med bäring på utvecklingsuppdraget *Inga utsatta områden 2030*. De generella målsättningarna är att nå ett varierat bostadsutbud vad gäller upplåtelseformer, storlek och kostnad, liksom att underlätta flyttkedjor.

3.1.3 Påverkat lokalsamhälle

Bagarby, Edsberg och Rotebro är boendemiljöer där barn, ungdomar, vuxna och äldre lever sina vardagsliv. Näringsidkare driver verksamheter som är viktiga för områdena. Satsningar på förskola, skola och fritidsverksamheter har som mål att skapa goda förutsättningar för barn och unga. Fastighetsägare utvecklar och förbättrar boendemiljön och trygghetsarbetet. Större satsningar som Malmparken i Bagarby gör platsen attraktiv även för många utanför området. Med andra ord finns det många exempel på hur boende och andra aktörer bidrar till att utveckla fungerande lokalsamhällen i Bagarby, Edsberg och Rotebro. Tillsammans utgör de en positiv samhällskraft.

Samtidigt har främst Bagarby och Edsberg under lång tid påverkats negativt av lokalt organiserad brottslighet. En brottslighet som påverkat de boendes vardagsliv och trygghet. Den utgör en negativ samhällskraft.

Denna årsrapport fokuserar på hur negativa förhållanden i Bagarby, Edsberg och Rotebro ska minska och boendemiljöerna förbättras. Det innebär inte att allt det goda arbete som bedrivs och alla de goda exempel som finns i områdena har glömts bort. Målet *Inga utsatta områden 2030* handlar om att förstärka de förutsättningar som krävs för att de goda samhällskrafterna ska kunna fortsätta att växa sig starka. I årsrapporten ges också exempel på hur detta arbete bedrivs.

3.1.4 Demografi, livsvillkor och egenförmåga

Befolkningens sammansättning, livsvillkor och egenförmåga påverkar ett områdes utveckling. Jämfört med övriga Sollentuna uppvisar Edsberg, Bagarby och Rotebro både skillnader och likheter. Samtliga tre områden kännetecknas av:

- Historiskt stark befolkningstillväxt som planat ut i Bagarby, minskat något i Rotebro, och ökat i Edsberg.
- Många är trångbodda.
- Många barn och unga.
- Heterogen befolkning.
- Hög in- och utflyttning.
- Hög andel hushåll med sårbara livsvillkor.
- Hög andel personer som ingår i hushåll med begränsad egenförmåga.

I tabell 1 jämförs Bagarby, Edsberg (Edsbergs centrum och Östra Edsberg), Rotebro (Rotebro centrum, Rotsunda och Rotsunda gård) med Sollentuna kommun totalt.

Tabell 1. Jämförelse Bagarby, Edsberg, Rotebro och Sollentuna avseende några nyckelvariabler. När det gäller Edsberg och Rotebro redovisas vissa variabler sammanslaget i tabellen.

Samhällsförhållanden	År	Bagarby	Edsberg C	Ö Edsberg	Rotebro C	Rotsunda	Rotsunda gård	Sollentuna
Livsvillkorindex	2022							
Andel låg utbildning	2022	16	12	12	12	14	12	7
Förvärvsfrekvens, %	2023	72	77	75	75	77	79	82
Medianinkomst, tkr	2022	254	292	291	320	327	331	398
Ensamstående m. barn (andel hushåll), %	2023	10	9	14	11	11	13	8
Utländsk bakgrund, %	2023	79	52	62	49	55	47	39
Andel personer som ingår i hushåll med låg ekonomisk standard, %	2022	25	23			16		9
Befolkningsstorlek	2023	5 683	6 919			6 274		76 790
Antal barn 0–19 år	2023	1 215	1 701			1 521		20 214
Andel barn 0–19 år, %	2023	21	25			24		26
Heterogenitet (antal ursprungsländer)	2023	>60	>50			>45		ca 120
Andel inflyttning av befolkningen	2023	18	15			17		10
Andel utflyttning av befolkningen	2023	19	14			18		10
Andel trångbodda hushåll i flerbostadshus, %	2022	28	19			21		18
Andel personer som bor i hyresrätt, %	2023	52	62			42		20
Andel personer som bor i bostadsrätt, %	2023	48	38			29		32

3.1.5 Kollektiv förmåga och samhällstillit

Det är svårt att mäta kollektiv förmåga utan större enkätstudier. Därför bedöms den mer indirekt genom ett antal strukturella faktorer som i forskning visat på samband.⁷ I Bagarby, Edsberg och Rotebro kännetecknas dessa av att:

- En högre andel hushåll har mer sårbara livsvillkor än i andra delar av Sollentuna. Oförändrat jämfört med tidigare år.
- En relativt stor grupp boende lever med låg ekonomisk standard och begränsad egenförmåga. Minskat fram till 2023 men utvecklingen är oklar för 2024.
- Boendestabiliteten är låg. Ut- och inflyttningen till områdena är hög och nästan dubbelt så hög som i övriga Sollentuna. Oförändrad.
- Områdena har heterogen befolkning. Oförändrat.
- Brottsproblematiken är hög även om problematiken minskat främst i Edsberg.
- Det finns föreningar och andra sammanslutningar, främst i Bagarby, som är lokaliserade i områdena och som positivt kan påverka den kollektiva förmågan.

Det finns bristande kunskaper från kommunens sida kring föreningslivet i Bagarby, Edsberg och Rotebro. Därför är det svårt att bedöma dess bidrag till den kollektiva förmågan. Utifrån de strukturella faktorerna livsvillkor, ekonomisk standard, boendestabilitet och brottsproblematik bedöms förutsättningarna vara mindre goda i Bagarby, Edsberg och Rotebro jämfört med övriga Sollentuna. De begränsade kunskaperna kring kollektiv förmåga visar på behovet av att Sollentuna kommun fortsätter att arbeta för att kartlägga och utveckla strategier för att stärka den i de tre områdena.

Även samhällstillit kan vara svår att bedöma. Förtroende för det politiska systemet kan mätas genom valdeltagande och i förhållande till kommun och polis genom trygghetsundersökningar. I tabell 2 visas på likheter och skillnader mellan Bagarby, Edsberg, Rotebro och övriga Sollentuna vad gäller valdeltagande och förtroende för kommun och polis. Valdeltagandet i kommunvalet 2022 i Bagarby, Edsberg och Rotebro är betydligt lägre än i Sollentuna som helhet. Däremot är förtroendet för kommun, och särskilt polis, betydligt högre i dessa områden än för Sollentuna generellt. Orsaker till det låga valdeltagandet bör analyseras och åtgärder för att stärka det diskuteras.

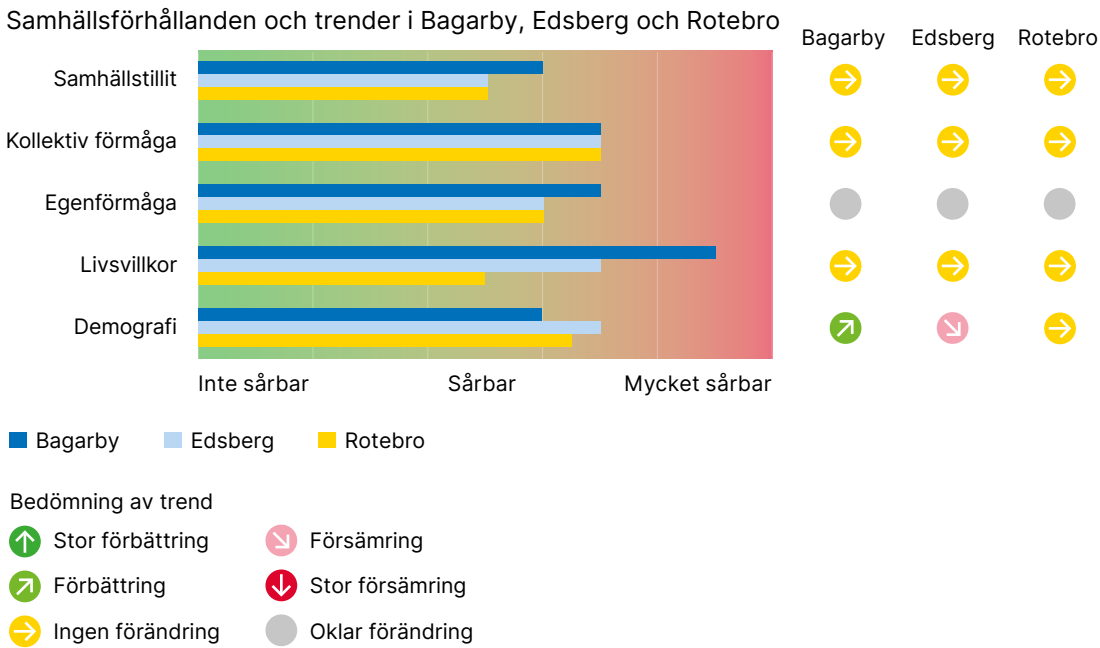
7 Gerell m.fl. (2018).

Tabell 2. Jämförelse valdeltagande och förtroende för kommun och polis⁸.

Indikatorer för samhällstillit	År	Bagarby	Edsberg	Rotebro	Sollentuna
Valdeltagande kommunalval, %	2022	49	63	64	80
Förtroende för kommun, %	2023 ⁹	57	57	59/38	48
Förtroende för kommun, %	2024	55	62	50/39 ¹⁰	51
Förtroende för polis, %	2023 ¹¹	75	70	71/54	56
Förtroende för polis, %	2024	69	67	60/39	56

3.1.6 Jämförelse samhällsförhållanden

I figur 8 jämförs samhällsförhållanden i Bagarby, Edsberg och Rotebro. Bedömningar har gjorts utifrån situationen 2024 samt för trender de senaste tre åren. Som framgår är likheterna många mellan Bagarby, Edsberg och Rotebro samtidigt som det finns vissa skillnader. Generellt bedöms förhållandena vara sårbara avseende de flesta aspekter som analyseras. Jämfört med 2023 bedöms situationen för 2024 vara oförändrad för samhällstillit, kollektiv förmåga och livsvillkor, oklar för egenförmågan och blandad för den demografiska¹² utvecklingen.

Figur 8. Samhällsförhållanden och trender i Bagarby, Edsberg och Rotebro.

8 Jämfört med 2024 med 2023: Förtroendet för kommunen har ökat i Edsberg, Rotsunda och på Sollentunanivå. Minskat för Bagarby och Rotebro C. Förtroende för polisen har minskat i Bagarby, Edsberg, Rotsunda/Rotebro C. Oförändrat på Sollentunanivå.

9 Lågt svarsantal år 2023, slutsatser dras med försiktighet.

10 Rotsunda respektive Rotsunda gård.

11 Lågt svarsantal år 2023, slutsatser dras med försiktighet.

12 De indikatorer som använts när det gäller demografi är antal barn 0–15 år, 16–19 år, antal 65 år och äldre, befolkningsstorlek, heterogenitet (antal ursprungsländer), andel inflyttning, andel utflyttning. Sårbarhet när det gäller demografi kan vara stor andel barn, hög heterogenitet och stor omflyttning i ett område.

3.2 Lokal problembild

3.2.1 Sammanfattning

- Antalet livskvalitetsbrott¹³ har ökat i Sollentuna kommun 2024 jämfört med 2023. Det är främst skadegörelse, fordons- och narkotikabrott som ökar.
- Exklusive skadegörelse är Bagarby, Sollentuna Centrum, Edsbergs centrum och Rotebro centrum mest brottsutsatta. Skadegörelse och klotter är vanligt förekommande i Bagarby och Edsberg men särskilt i Rotebro.
- I Bagarby finns till skillnad från Edsberg och Rotebro en öppen drogscen. Antalet anmälda narkotikabrott är dubbelt så högt i Bagarby jämfört med Edsberg och Rotebro.
- Hot och vapenbrott förekommer i alla tre områdena. 2024 skedde en skjutning i Sollentuna centrum (mot person) och en i Edsberg (mot fastighet). Det skedde en sprängning i anslutning till ett flerfamiljshus i Edsberg.
- I Bagarby och Edsberg har det under lång tid funnits kriminella nätverk medan det i Rotebro inte har etablerats några. Jämfört med 2023 bedöms situationen ha förbättrats något i Bagarby.
- Andelen som känner sig trygga i sitt bostadsområde ökar i hela Sollentuna sedan 2021. Det gäller särskilt för boende i Edsberg. Bagarby är det område i Sollentuna där minst andel av befolkningen (52 procent) uppger att de känner sig trygga i sitt bostadsområde.
- Jämfört med 2023 bedöms Bagarby ha stora eller mycket stora problem men med en viss positiv utveckling. Edsberg har problem och utvecklingen är mer motsägelsefull. Rotebro har problem avseende vissa aspekter i den lokala problembilden och utvecklingsriktningen är oklar.

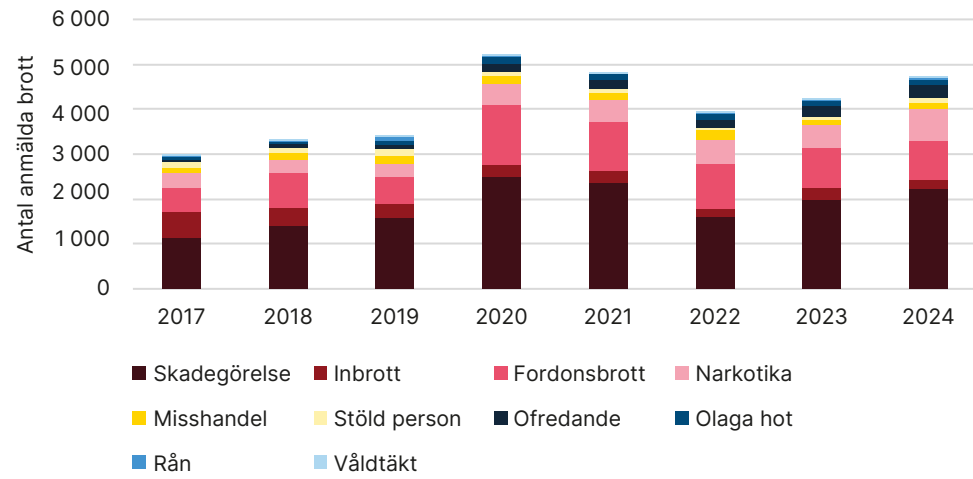
3.2.2 Brottslighet

Sollentuna

Antalet anmälda livskvalitetsbrott i Sollentuna ökade gradvis fram till 2019 för att därefter stiga kraftigt under pandemiåren 2020 till 2021. Därefter sjönk antalet till 2022 för att på nytt stiga under 2023 och 2024. Den viktigaste förklaringen till utvecklingen är ett ökat antal anmälda skadegörelse- och fordonsbrott. Exkluderas dessa från analysen är antalet narkotikabrott den viktigaste förklaringsfaktorn. Inbrott minskar kraftigt under hela perioden medan ofredande minskar fram till 2022 för att öka under 2023 och 2024.

Sett över tid är statistikområdena Sollentuna Centrum, Bagarby, Häggviks centrum, Västra Norrviken, Rotebro industriområde, Rotebro centrum, Edsbergs centrum och Västra Helenelund de områden som är mest brottsutsatta (inkl. skadegörelse). Exklusive skadegörelse är det Bagarby, Sollentuna Centrum, Edsbergs centrum och Rotebro centrum.

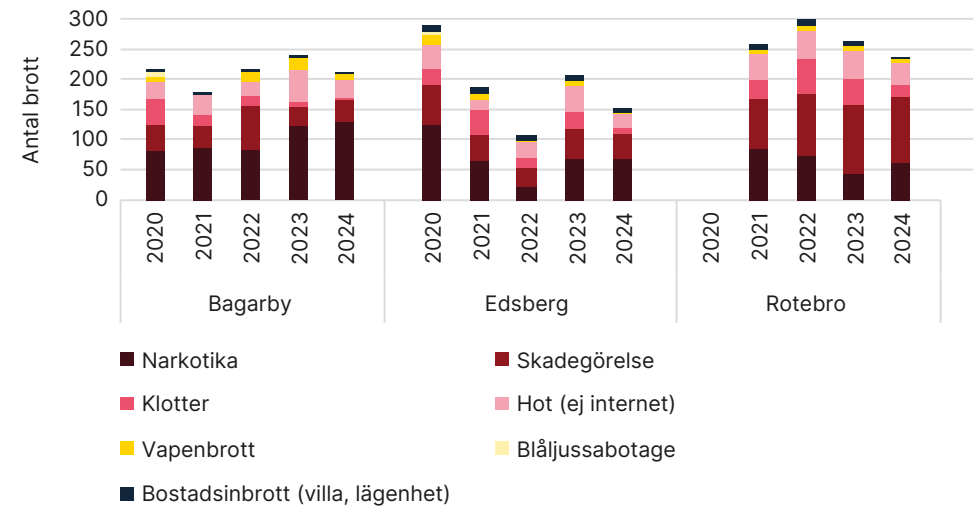
13 Livskvalitetsbrott – Brott och ordningsstörningar som påverkar tryggheten i vardagen för de som bor, vistas och verkar i ett område, se Region Stockholm (2021), och omfattar cirka 100 brottskoder misshandel, fordonsbrott, mord/ dråp, olaga hot, stöld person, våldtäkt, inbrott, narkotika, ofredande, rån person, skadegörelse.

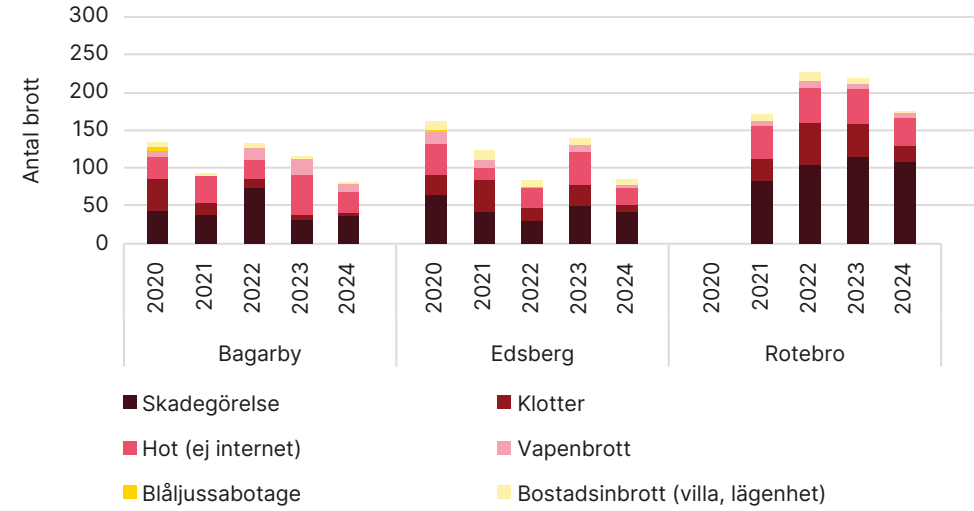
Figur 9. Anmälda livskvalitetsbrott 2017 – 2024. Källa: Brå 2025.

Jämförelse Bagarby, Edsberg och Rotebro

Det finns både likheter och skillnader mellan förutsättningar och brottslighet i Bagarby, Edsberg och Rotebro. Bagarby är centralt beläget vid en transportnod, anknuten till ett stort köpcentrum samt har flera offentliga inrättningar. En stor mängd människor rör sig i eller i anslutning till bostadsområdet. Dessa förutsättningar skapar en grund för den öppna drogscenen som finns i området.

Figur 10. Jämförelse brottsutveckling Bagarby, Edsberg, Rotebro. Urval av anmälda brott 2021 – 2024. Källa: LPO Sollentuna.

Figur 11. Jämförelse brottsutveckling Bagarby, Edsberg, Rotebro. Urval av anmälda brott 2021 – 2024. Exklusive narkotikabrott. Källa: LPO Sollentuna.

Öppna drogscenen flyttar emellertid till olika delar av området främst på grund av polisens och kommunens arbete.¹⁴ Polisens insatser mot drogproblematiken återspeglas också i det stora antal narkotikabrott som registrerats. I Bagarby anmäls mer än dubbelt så många narkotikabrott som i Edsberg och Rotebro.

Edsberg hade 2020 ett högt antal narkotikabrott men dessa minskade successivt fram till 2022. Sannolikt beror detta på det framgångsrika arbete som bedrivits med att avveckla den öppna drogscenen i Edsbergs centrum. 2023 och 2024 steg emellertid antalet anmälda narkotikabrott på nytt i Edsberg vilket pekar mot att narkotikaproblematiken finns kvar.

Rotebro har ingen öppen drogscen och antalet anmälda narkotikabrott varierar över tid beroende på polisens prioriteringar och närvaro.

Skadegörelse och klotter är vanligt förekommande i alla tre områdena men är särskilt vanligt i Rotebro. Det finns behov av att utveckla en fördjupad förståelse kring vilka geografiska områden som främst berörs av dessa brotstyper och varför. Det gäller även för det stora antalet anmälda fordonsbrott.

Hot är vanligt förekommande i alla tre områdena.

2024 anmäldes tio vapenbrott i Bagarby, fyra i Edsberg och sex i Rotebro. Det relativt stora antalet vapenbrott kan peka mot att det finns ett latent våldskapital i områdena.

Det inträffade en skjutning mot person i Sollentuna centrum och en mot fastighet i Edsberg. Det inträffade en sprängning i anslutning till ett flerfamiljs-hus i Edsberg.

Brottsligheten bedöms i Bagarby vara ett stort problem, i Edsberg och Rotebro ett problem.

3.2.3 EST

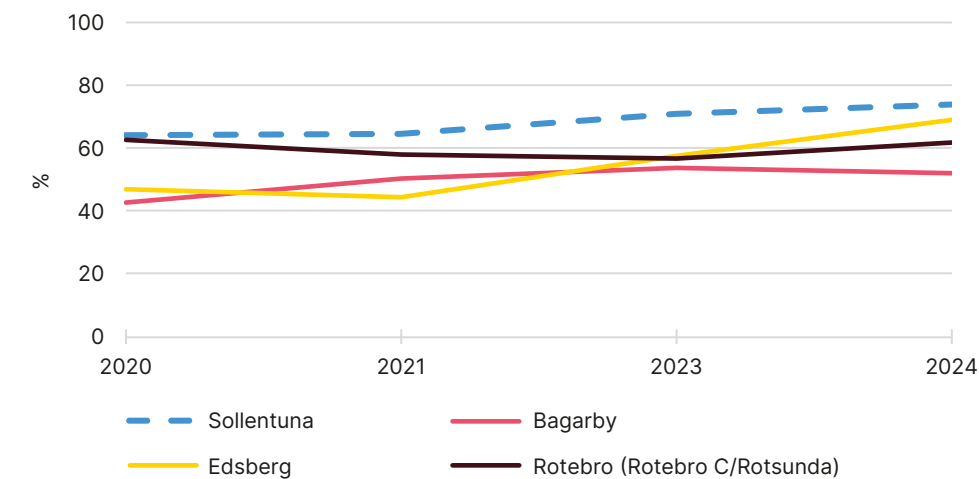
Genom metoden Effektiv samordning för trygghet (EST) sker inrapportering varje vecka kring otrygghetsskapande händelser i varje kommun. Utifrån dessa rapporter sker en samlad bedömning av utvecklingen i Bagarby, Edsberg och Rotebro. 2024 kännetecknas denna av att:

- Edsberg och Tureberg har högst bedömningssumma av samtliga kommuner.
- I Edsberg har det skett en försämring med fler veckor med avvikande, oroande och kritiskt läge som härrör till perioden tertial 1 och 2 under 2024.
- I Tureberg har det skett en mindre försämring med fler veckor med avvikande eller oroande veckor. Det försämrade läget är främst kopplat till ett större antal lindriga avvikelser i östra Tureberg. I Bagarby har det inte skett någon förändring.
- I Rotebro har det skett en klar förbättring med färre veckor med avvikande läge.

Jämfört med 2023 bedöms enligt EST situationen år 2024 ha förbättrats i Rotebro, vara samma i Bagarby men ha försämrats något i Edsberg.

3.2.4 Trygghet

Trygg i sitt bostadsområde

Figur 12. Andel trygga/mycket trygga i sitt bostadsområde 2020 – 2024. 2022 genomfördes ingen mätning. Källa: Regionala trygghetsundersökningen Polisregion Stockholm.¹⁵

15 2023 års undersökning hade låg svarsprocent i Bagarby, Edsberg och Rotebro varför siffrorna får tolkas med försiktighet.

Tryggheten i områdena mäts på olika sätt. Andelen som uppger att de är trygga eller mycket trygga i sitt bostadsområde skiljer sig markant åt mellan Sollentunas olika bostadsområden.¹⁶ Generellt har det varit en positiv utveckling i kommunen som helhet mellan 2020 och 2024. Särskilt anmärkningsvärt är den positiva utvecklingen i Edsberg där andelen trygga eller mycket trygga har ökat med 22 procentenheter sedan 2020 (från 47 till 69 procent). Trots det ligger området fem procentenheter under kommunens genomsnitt. Även Bagarby har haft en förbättring sedan 2020 men ligger på en betydligt lägre nivå än övriga områden. Bagarby är det område i Sollentuna där minst andel av befolkningen (52 procent) uppger att de känner sig trygga i sitt bostadsområde. Rotebro ligger 2024 på samma nivå som 2020 (62 procent).

Enligt Sollentunahems trygghetsmätningar har tryggheten ökat i deras bostadsområden. På frågan om personlig trygghet i området kvällar/nätter har boende svarat följande:

- 83 procent upplever trygghet i Tureberg, en ökning med 8,6 procent sedan 2021.
- 77 procent upplever trygghet i Edsberg, en ökning med 18,2 procent sedan 2021.
- 82 procent upplever trygghet i Rotebro, en ökning med 7,3 procent sedan 2021.

Det sammanvägda trygghetsindexet¹⁷ visar på liknande positiv trend. Trygghetsindexvärdet är:

- 83 procent i Tureberg, en ökning med 6,8 procent sedan 2021.
- 80 procent i Edsberg, en ökning med 6,7 procent sedan 2021.
- 82 procent i Rotebro, en ökning med 3,9 procent sedan 2021.

Ett annat sätt att mäta trygghet på, är att fråga hur man upplever att ett område omhändertas. Detta genom att fråga i regionala trygghetsmätningen huruvida nedskräpning är ett problem i området. Bagarby (32 procent) och Rotebro (34 procent) upplever i mindre utsträckning att nedskräpning är ett problem jämfört med Sollentuna generellt (42 procent). Edsberg (43 procent) upplever i något större utsträckning jämfört med Sollentuna generellt.¹⁸

16 Regional trygghetsmätning 2025, Polisregion Stockholm, 2025.

17 Trygghetindex är en sammanvägning av följande frågeställningar: Belysning på gård och nära huset, förrådets säkerhet mot inbrott, kontakt med grannarna, personlig trygghet i källare/motsvarande, personlig trygghet i området kvällar/nätter, personlig trygghet i trapphuset, störs inte av grannars sätt att leva, säkerhet mot inbrott i lägenhet.

18 Fråga i den regionala trygghetsmätningen: Upplever du att nedskräpning är ett problem i ditt område?."

Trygg i kollektivtrafiken

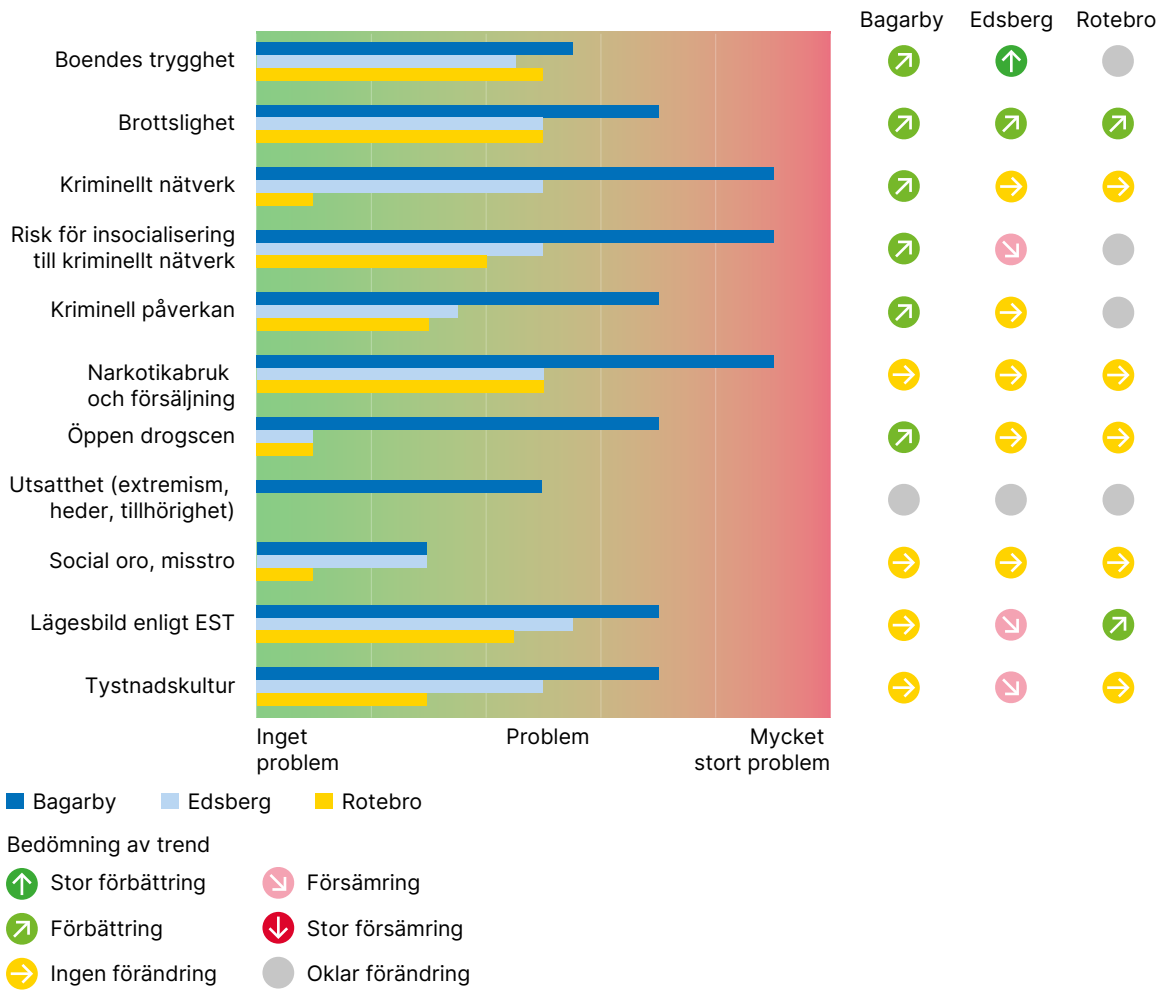
Ett annat sätt att mäta trygghet är att fråga om någon avstått från att åka kollektivtrafik på grund av rädsla för att utsättas för brott¹⁹. 2020 var denna andel låg för Sollentuna kommun som helhet inklusive Bagarby, Edsberg och Rotebro. 2024 hade andelen som avstått kollektivtrafik ökat något i Bagarby och Edsberg men särskilt i Rotebro.

Tabell 3. Andel som avstått kollektivtrafik på grund av rädsla att utsättas för brott. %

Område	2022	2024
Sollentuna	20	23
Bagarby	19	20
Edsberg	18	21
Rotebro	13	25

Andra faktorer som påverkar den lokala problembilden

I figur 13 sammanfattas några viktiga aspekter på den lokala problembilden i Bagarby, Edsberg och Rotebro. Utöver brottslighet och trygghet finns det ett antal andra faktorer som är viktiga att analysera.

Figur 13. Jämförelse mellan Bagarby, Edsberg och Rotebro avseende dimensioner i den lokala problembilden.

19 Regional trygghetsmätning 2025, Polisregion Stockholm, 2025.

Kriminella nätverk och kriminell påverkan

Närvaron av kriminella nätverk påverkar boendes, näringsidkares och andra verksamheters vardagsliv och trygghet. I Bagarby och Edsberg har det under lång tid funnits kriminella nätverk medan det i Rotebro inte har etablerats några. Jämfört med 2023 bedöms situationen ha förbättrats något i Bagarby men kriminella nätverk utgör fortfarande ett mycket stort problem i Bagarby och ett problem i Edsberg.

Förekomst av kriminella nätverk påverkar boende, näringsidkare och andra verksamheter. I Bagarby bedöms det som ett stort till mycket stort problem medan situationen i Edsberg och Rotebro ses som ett litet problem. Situationen har förbättrats något i Bagarby.

Förutom de negativa effekter som kriminaliteten innebär för de boende ökar risken för att barn och unga socialiseras in i en brottslig subkultur. Nätverkens negativa påverkan leder också till en tystnadskultur som kan vara svår att bryta. Risken för insocialisering bedöms som ett mycket stort problem i Bagarby och som problem i både Edsberg och Rotebro. Jämfört med 2023 bedöms situationen ha förbättrats något i Bagarby men försämrats i Edsberg.

Tystnadskulturen ses som ett stort problem i Bagarby, som ett problem i Edsberg och som ett litet problem i Rotebro. Tystnadskulturen bedöms ligga på samma nivå som 2023 förutom i Edsberg där den bedöms ha en negativ trend 2024.

Narkotika och öppen drogscen

Narkotikabruk och försäljning ses som ett stort problem i Bagarby och som ett problem i Edsberg och Rotebro. I Bagarby och Östra Tureberg finns det en öppen drogscen som förändras geografiskt över tid. Den öppna drogscen som fanns i Edsbergs centrum avvecklades under 2023 och har inte återkommit under 2024. Däremot sker det fortfarande försäljning på andra platser i området. Rotebro har ingen öppen drogscen.

Skadegörelse, stök och häng

Skadegörelse, stök, utomhus- och trapphushäng kan ses som olika uttryck för fysisk och social oordning. I stora drag ses det som ett litet problem i samtliga tre områden med undantag för Rotebro där skadegörelse bedöms som ett problem med ett stort antal anmälda skadegörelsebrott. Situationen bedöms som oförändrad jämfört med 2023.

Utsatthet, extremism, yttre händelser och social oro

Kunskapen om vilken utsatthet olika individer och befolkningsgrupper har avseende våldsbejakande extremism, hedersrelaterat våld och förtryck, hot och hat på grund av religiös tillhörighet, etnisk tillhörighet inklusive hudfärg samt sexuell tillhörighet ses som låg. Det finns indikationer på hedersrelaterat våld och förtryck, samt utsatthet på grund av sexuell tillhörighet, i Bagarby men kunskapsläget är osäkert.

Det har inte förekommit protestaktioner mot socialtjänst, polis eller andra myndigheter under 2024. Ej heller fall av social oro. Händelser som har sitt ursprung utanför områdena har inte haft någon känd påverkan.

3.3 Institutionell förmåga

3.3.1 Sammanfattning

För Bagarby, Edsberg och Rotebro gäller följande:

- Inskrivningsgraden i förskola och fritidshem är lägre än i Sollentuna generellt.
- Andelen elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram är lägre än i Sollentuna kommun generellt.
- Andelen barn som deltar i organiserad idrottsverksamhet är lägre i samtliga tre områden jämfört med Sollentuna kommun generellt och färre flickor deltar än pojkar. Motsvarande gäller för deltagandet i kulturskolan.
- 56 procent av alla hushåll i Sollentuna med långvarigt respektive 66 procent med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd är boende i dessa områden. I Bagarby, Edsberg och Rotebro bor 28 procent av kommunens hushåll.
- 40 procent av alla aktualiseringar i Sollentuna kommun respektive 46 procent av alla utredningar kommer från dessa områden.
- Det är problem med att nå olika individer och grupper med behov samt ge dem tillräckligt stöd.
- Samverkan är god men det finns utvecklingsmöjligheter.
- Kommunens verksamheter saknar en del förutsättningar för att hantera identifierade problem.

3.3.2 Kommunala verksamheter

Institutionell förmåga handlar om de resurser och förmågor olika samhälls-institutioner har för att kunna fullgöra sina uppdrag. I denna årsrapport behandlas enbart kommunala verksamheter. Dessa styrs av de mål som de olika nämnderna sätter upp.

I tabell 4 sammanställs ett antal indikatorer för institutionell förmåga för Bagarby, Edsberg, Rotebro och Sollentuna. Indikatorerna kommenteras vidare i texten.

Tabell 4. Indikatorer för institutionell förmåga.

Förskola, grundskola och fritidshem	År	Bagarby	Edsberg	Rotebro	Sollentuna
Inskrivningsgrad förskola, %	2024	83	83	83	88
Andel barn som är inskrivna på fritidshem (förskoleklass och lågstadiet), %	2024	92	85	87	93
Andel barn som är inskrivna på fritidshem (mellanstadiet), %	2024	41	43	36	50
Andel elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, %	2023	78	81	75	92
Vuxenutbildning och arbete					
Antal studerande från området (i Kunskaps-parken)	2024	426	530	306	2820
Andel godkända betyg, studerande från utsatta områden, %	2024	84	82	83	2338
Antal deltagare från utsatta områden som börjat arbeta (AME).	2023	23	12	7	83
Antal deltagare från utsatta områden som börjat studera (AME).	2023	4	4	5	84
Andel deltagare från utsatta områden som börjat arbeta eller studera.	2023	52	52	46	
Antal ungdomar 16–29 år som varken arbetar eller studerar	2022	120	111	87	893
Andel ungdomar 16–29 år som varken arbetar eller studerar, %	2022	10	10	9	7
Socialtjänst					
Antal hushåll med långvarigt ek. bistånd	2024	35	61	40	241
Antal aktualiseringar BoU (barn och unga)	2024	358	583	659	4007
Antalet unika barn av aktualiseringar	2024	166	265	213	1800
Andel unika barn med aktualiseringar jämfört med antalet barn i området, %	2024	13	15	15	9
Antal inledda utredningar BoU (barn och unga)	2024	101	159	144	969
Andel inledda utredningar BoU av antalet unika barn som aktualiseras, %	2024	61	60	68	
Kultur och fritid					
Andel deltagare i idrottsverksamhet LOK (7–25 år), %	2023	24	34	34	49
Andel flickor, %	2023	16	25	28	45
Andel pojkar, %	2023	33	42	39	52
Antal deltagare (3–21 år) i Kulturskolan	2024	23	82	57	1427
Varav flickor, %	2024	74	65	68	67
Varav pojkar, %	2024	26	35	32	33
Kulturskolan (3–21 år), andel elever av totala antalet i verksamheten (%)	2024	1,6	5,7	4,0	
Kulturskolan (3–21 år), andel elever av totala antalet barn i området (%)	2024	1,9	5,0	4,0	7,3

3.3.3 Förskola och grundskola

Ett av Sollentuna kommuns övergripande mål är Trygghet och välfärd genom livet. Grundläggande är att olika befolkningsgrupper ska få de förutsättningar som krävs för att utveckla fullgoda liv. God omsorg och goda utbildningsmöjligheter är viktiga byggstenar.

Andel barn som är inskrivna på förskola kan vara en viktig indikator för integration och språkutveckling om personalen är utbildad och har goda kunskaper i svenska. Att barn inte är inskrivna i förskola kan leda till sämre språkutveckling i svenska om föräldrarna har ett annat modersmål. Vidare kan de vara sämre förberedda för förskoleklass.

Andelen barn som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet är en indikator på hur väl grundskolan fullgör sitt uppdrag. Barn och ungdomar som inte fullföljer en utbildning antas löpa större risk att insocialiseras i kriminalitet.

Statistiken rör barn och elever folkbokförda i Sollentuna oavsett var de går i förskola eller skola, dvs elever både i Sollentunas kommunala verksamheter, i fristående skolor i Sollentuna eller någon annanstans, eller i andra kommuners skolor.

I Bagarby, Edsberg och Rotebro 2024:

- Inskrivningsgraden i förskola är lägre än i Sollentuna kommun generellt. Den har minskat något jämfört med 2023.
- Andelen barn inskrivna i Sollentunas kommunala förskolor är betydligt högre i Bagarby och Edsberg än i Sollentuna kommun generellt. I Rotebro är den betydligt lägre än Sollentuna kommun generellt och fler barn är inskrivna i fristående förskolor.
- Den lägre inskrivningsgraden i förskolan bedöms som ett stort problem i alla tre områdena.
- Andelen barn som är inskrivna på fritidshem (förskoleklass och lågstadiet) är lägre i alla tre områdena än Sollentuna kommun generellt. Jämfört med 2023 har det i Bagarby skett en kraftig ökning av inskrivningsgraden, i Edsberg är andelen oförändrad och i Rotebro har den minskat.
- Andelen barn som är inskrivna på fritidshem (mellanstadiet) är lägre i alla tre områdena än i Sollentuna kommun generellt. Jämfört med 2023 har det skett en ökning i Bagarby och Edsberg men en minskning i Rotebro.
- Andelen elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram 2023 är lägre i dessa tre områden än i Sollentuna kommun generellt. Lägst är det i Rotebro med 75 procent, vilket är 17 procentenheter lägre än Sollentuna kommun generellt. Trenden har sedan 2022 varit positiv för elever folkbokförda i Bagarby och Edsberg, men negativ för elever folkbokförda i Rotebro.

- Andelen elever som går i Sollentunas kommunala grundskolor är högre i Bagarby och Edsberg än i Sollentuna generellt. I Rotebro är andelen lägre än i Sollentuna kommun generellt.
- Den stora omsättningen på barn och elever i förskolor och skolor i socioekonomiskt utsatta områden, bland annat på grund av korta hyreskontrakt genom exempelvis tvååriga anvisningsbostäder, påverkar elevers studieresultat negativt.

3.3.4 Vuxenutbildning, arbete och unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Att nå, erbjuda och genomföra utbildning är viktigt för dem som saknar eller behöver komplettera sin utbildning. Antalet och andelen ungdomar som varken arbetar eller studerar är en viktig indikator på hur många ungdomar som befinner sig i eller riskerar att hamna i någon form av utanförskap. I Bagarby, Edsberg och Rotebro:

- Fanns det 1262 studerande i vuxenutbildning 2022 med flest deltagare från Edsberg. Omkring 83 procent fick godkända betyg.
- Började 50 procent av deltagarna i kommunal verksamhet från Bagarby, 51 procent från Edsberg respektive 31 procent från Rotebro att studera eller arbeta år 2023.
- Fanns det år 2022 318 ungdomar (16–29 år) som varken arbetar eller studerar (UVAS). Det är 10 procent av åldersgruppen i Bagarby och Edsberg respektive 9 procent i Rotebro. Det är två-tre procentenheter fler än i Sollentuna kommun generellt. Samtidigt har det skett en viss minskning jämfört med 2021. Hur situationen ser ut 2024 är oklart.

Att både identifiera storleken och sammansättningen på målgrupperna till vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärd bedöms som ett stort problem. Det finns ingen enkel metod för att bedöma hur stor gruppen är och hur den är sammansatt. Därför är det viktigt att utveckla kontaktytor mot potentiella målgrupper för att få bättre kunskaper om dem.

3.3.5 Ekonomiskt bistånd

Antalet och andelen hushåll med långvarigt/mycket långvarigt ekonomiskt bistånd kan vara en indikator på hur stor gruppen av de mest ekonomiskt utsatta är. Särskilt allvarligt är det om gruppen omfattar många barn.

Antal hushåll som erhållit ekonomiskt bistånd i Sollentuna kommun under 2024 har ökat med 12,1 procent, motsvarande 647 hushåll (jämfört med 577, 2023). Ökningen beror på att fler har sökt hjälp vilket till en viss del kan förklaras av ökad arbetslöshet i kommunen.

I Bagarby, Edsberg och Rotebro fanns det 2024:

- 35 hushåll (14,5 procent)²⁰ med långvarigt ekonomiskt bistånd i Bagarby. Det är en minskning jämfört med 2023.
- 61 hushåll (25,3 procent) med långvarigt ekonomiskt bistånd i Edsberg. Det är en ökning jämfört med 2023.
- 40 hushåll (16,6 procent) med långvarigt ekonomiskt bistånd i Rotebro.
- 32 hushåll (18,6 procent)²¹ med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd i Bagarby. Det är en svag minskning jämfört med 2023.
- 47 hushåll (27,3 procent) med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd i Edsberg. Det är en ökning jämfört med 2023.
- 34 hushåll (19,8 procent) med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd i Rotebro.
- 56 procent av alla hushåll i Sollentuna som fick långvarigt ekonomiskt bistånd 2024 bodde i Bagarby, Edsberg eller Rotebro. I områdena bor 28 procent av kommunens hushåll (2023).
- 66 procent av alla hushåll i Sollentuna som fick mycket långvarigt ekonomiskt bistånd 2024 bodde i Bagarby, Edsberg eller Rotebro. I områdena bor 28 procent av kommunens hushåll (2023).

3.3.6 Aktualiseringar och utredningar

Att på ett tidigt stadium kunna identifiera behov och erbjuda stöd till barn, unga och familjer är viktigt för att minska risken för en negativ utveckling. Ett barn kan bli aktuellt inom socialtjänsten på flera olika sätt. Det kan ske genom ansökan, anmälan eller att socialtjänsten får information på annat sätt. I Bagarby, Edsberg och Rotebro gjordes 2024:

- 350 (8,9 procent)²² aktualiseringar gällande barn och unga i Bagarby. Det är ungefär samma som 2023.
- 583 (14,5 procent) aktualiseringar gällande barn och unga i Edsberg. Det är en ökning jämfört med 2023.
- 659 (16,5 procent) aktualiseringar gällande barn och unga i Rotebro.
- 101 (10,4 procent)²³ utredningar gällande barn och unga i Bagarby. Det är något färre än 2023.
- 159 (16,4 procent) utredningar gällande barn och unga i Edsberg. Det är betydligt färre än 2023.
- 144 (14,9 procent) utredningar gällande barn och unga i Rotebro.

20 Andel av de totalt 241 hushåll som fick långvarigt ekonomiskt bistånd 2024.

21 Andel av de totalt 172 hushåll som fick mycket långvarigt ekonomiskt bistånd 2024.

22 Andel av totalt 4007 aktualiseringar som gjordes i Sollentuna kommun 2024.

23 Andel av totalt 969 utredningar som gjordes i Sollentuna 2024.

Sammantaget ökade antalet aktualiseringar av barn och unga i Edsberg och minskade i Bagarby 2024. Bagarby, Edsberg och Rotebro stod för 40 procent av alla aktualiseringar i Sollentuna kommun.

Antalet inledda utredningar minskade i både Bagarby och Edsberg. Situationen är oklar för Rotebro. Bagarby, Edsberg och Rotebro stod för 46 procent av alla utredningar i Sollentuna kommun.

Om antalet aktualiseringar för barn och unga ökar kan det vara en indikator på att problemen ökar och/eller att förmågan att identifiera och uppmärksamma behovet har ökat. Ett högt antal aktualiseringar och insatser behöver dock inte betyda att ett område har ökande problem. Tvärtom kan det tyda på en väl fungerande verksamhet som är bra på att upptäcka utsatta och där de vill och vågar ta emot stöd.

3.3.7 Fritidsverksamhet

Organiserad fritidsverksamhet är särskilt viktigt för ungdomar i områden där det finns kriminogena miljöer. Antalet och andelen ungdomar som deltar i organiserad fritidsverksamhet kan vara en viktig indikator för att bedöma hur väl dessa verksamheter fungerar. I Bagarby och Edsberg var 2023/2024:

- Andelen deltagare i idrottsverksamhet LOK (7–25 år) (2023) 24 procent i Bagarby samt 34 procent i Edsberg och i Rotebro. För Sollentuna kommun generellt var det 49 procent.
- Andelen flickor 16 procent i Bagarby, 25 procent i Edsberg respektive 28 procent i Rotebro vilket är betydligt lägre i alla tre områdena jämfört med Sollentuna kommun generellt som var 45 procent (2023).
- Andelen pojkar 33 procent i Bagarby, 42 procent i Edsberg respektive 39 procent i Rotebro vilket är lägre än för Sollentuna kommun generellt som var 52 procent (2023).
- Andel elever i kulturskolans verksamhet 1,9 procent från Bagarby, av totala antalet elever i verksamheten (2024). Det är en svag ökning jämfört med 2023.
- Andel elever i kulturskolans verksamhet 5 procent från Edsberg, av totala antalet elever i verksamheten (2024). Det är en ökning jämfört med 2023.
- Andelen elever i kulturskolans verksamhet 4 procent från Rotebro, av totala antalet elever i verksamheten (2024). Det är en svag minskning jämfört med 2023.

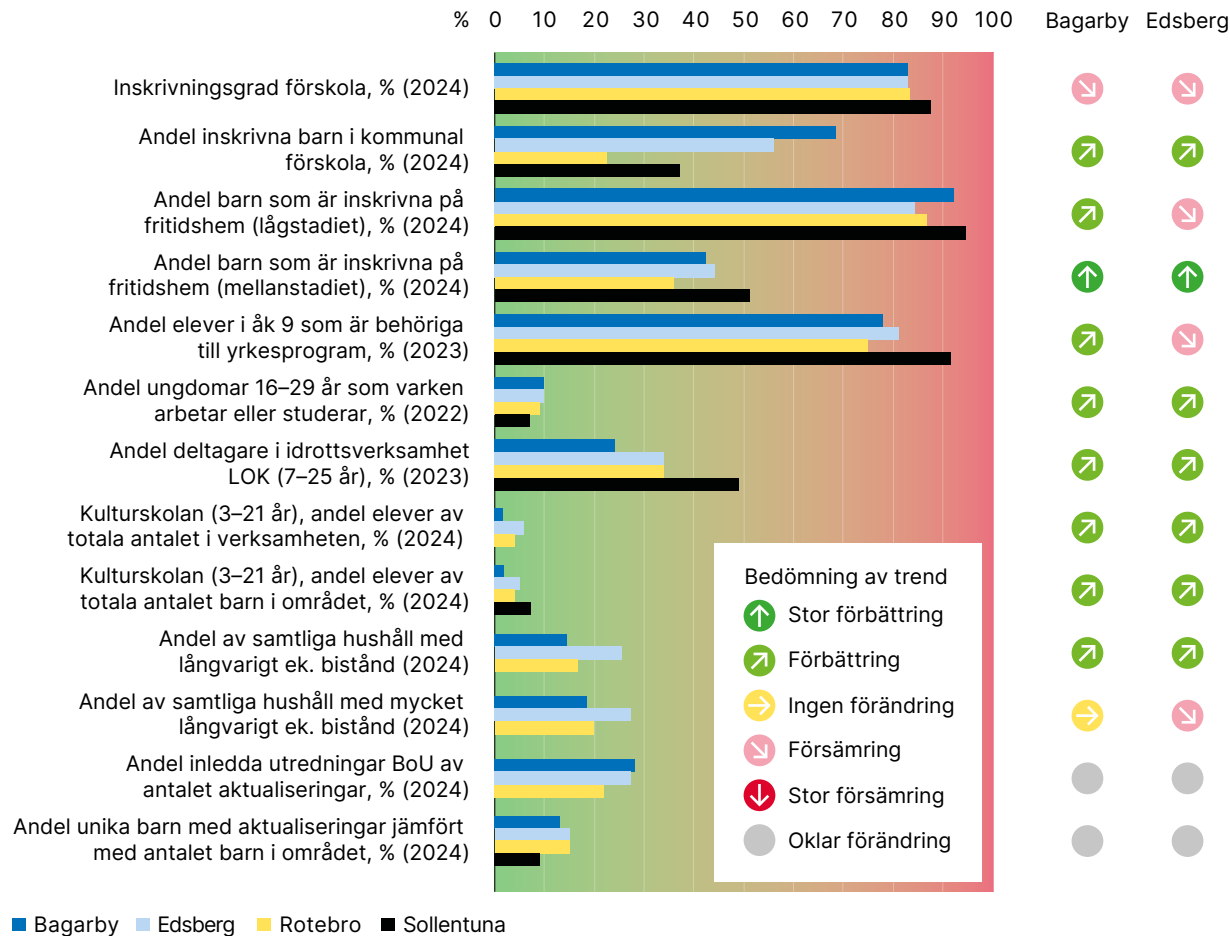
Sammantaget deltar färre andel barn från Bagarby, Edsberg respektive Rotebro i organiserad idrottsverksamhet än Sollentuna generellt. Färre flickor deltar än pojkar och färre andel barn i kulturskolans verksamhet. Detta jämfört med Sollentuna kommun generellt.

Andelen barn/unga från socioekonomiskt svaga områden som deltar i organiserad idrottsverksamhet är generellt sett liten i hela riket och samma situation råder i Edsberg, Bagarby och Rotebro. Även andelen som deltar i kulturskolans avgiftsbelagda kursverksamhet är liten i kommundelarna. Däremot bedöms fritidsgården liksom bibliotek vara mycket välbesökta. När det gäller organiserad/föreningsdriven idrott är hindren för deltagande sannolikt flera; låg betalningsförmåga, brist på praktiskt stöd hemifrån och möjligtvis även att utbudet inte alltid motsvarar efterfrågan. Samma förklaringsgrunder är sannolikt relevanta även för kulturskolan.

3.3.8 Jämförelse indikatorer

I figur 11 jämförs Bagarby, Edsberg och Rotebro avseende ett antal av de indikatorer som presenterats tidigare för barnomsorg, ekonomiskt bistånd, aktualiseringar och organiserad idrottsverksamhet²⁴. Trendpilar avser Bagarby och Edsberg. För Rotebro ges ingen trendpil.

Lokal problembild Bagarby, Edsberg, Rotebro och Sollentuna

Figur 14. Jämförelse mellan ett urval indikatorer för institutionell förmåga. Avseende indikatorn Andel inledda utredningar pekar den på ett minskat antal utredningar.

24 Antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat i Bagarby och ökat i Edsberg. Antalet hushåll med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat i Bagarby och ökat i Edsberg. Det kan därför skilja sig jämfört med trend som redovisas i figuren som avses andel av samtliga hushåll i respektive kategori.

3.4 Kvalitativ bedömning av problem och förutsättningar

Utöver att bedöma den institutionella förmågan utifrån olika indikatorer kan en bedömning göras utifrån de praktiska erfarenheter som finns inom de olika verksamheterna. I tabell 5 presenteras ett antal förhållanden som bedömts som viktiga förutsättningar för att berörda verksamheter ska kunna uppnå sina mål.

Tabell 5. Bedömning av teman som är viktiga för de olika verksamheterna per delområde samt förutsättningar att hantera problemet. Genomsnitt av de olika verksamheternas bedömningar. UK = Utbildningskontoret, KFK = Kultur och fritidskontoret, SOK = Socialkontoret, AME/KP = Arbetsmarknadsenheten/Kunskapsparken.

Tema	Bagarby		Edsberg		Rotebro	Förut-sättningar
Förskola	2023	2024	2023	2024	2024	2024
Inskrivningsgrad förskola	●	●	●	●	●	●
Språkutveckling förskola	●	●	●	●	●	●
Nå individer och grupper med behov och erbjuda stöd						
Erbjuda barn i förskola tillräckligt stöd vid behov	●	●	●	●	●	●
Ge tillräckligt stöd till skolelever med behov	○	●	○	●	●	●
Nå barn och unga med behov, socialtjänst	●	●	●	●	●	●
Ge tillräckligt stöd till familjer med behov	●	●	●	●	●	●
Motverka socialisering in i kriminellt nätverk	●	●	●	●	●	●
Nå och stödja kriminella stödsökare	●	●	●	●	●	●
Fritidsverksamhet						
Nå barn och unga med behov	○	●	○	●	●	●
Att få pojkar att delta i organiserad fritidsverksamhet	●	●	●	●	●	●
Att få flickor att delta i organiserad fritidsverksamhet	●	●	●	●	●	●
Att få pojkar att delta i avgiftsbelagd fritidsverksamhet	●	●	●	●	●	●
Att få flickor att delta i avgiftsbelagd fritidsverksamhet	●	●	●	●	●	●
Hitta lokaler till fritidsverksamhet	●	●	●	●	●	●
Möjligheter att styra föreningsbidrag	●	●	●	●	●	●
Engagemang hos föreningar för barn och unga i utsatta områden	●	●	●	●	●	●
Personal						
UK	KFK	SOK	AME/KP			
Rekrytering av personal, behörig personal	●	●	●	●		
Personalomsättning	●	●	●	●		
Samverkan med olika aktörer						
UK	KFK	SOK	AME/KP			
Samverkan med skola	○	●	●	●		
Samverkan med kultur och fritid	●	○	●	○		
Samverkan med socialtjänst	●	●	○	●		
Samverkan med polis	●	●	●	○		
Samverkan med trossamfund	○	○	●	○		
Samverkan med kriminalvård/frivård	○	○	○	●		

- Bedömning av problem:

 - Mycket stort problem
 - Stort problem
 - Problem
 - Litet problem
 - Inget problem
 - Frågan ej ställd eller besvarad
- Bedömning av förutsättningar att hantera problemet:

 - Det saknas helt förutsättningar att hantera problemet
 - De flesta förutsättningar saknas för att hantera problemet
 - Det saknas en del förutsättningar för att hantera problemet
 - De flesta förutsättningarna finns för att hantera problemet
 - Alla förutsättningar finns för att hantera problemet
 - Det är oklart vilka förutsättningar som finns för att hantera problemet
 - Blandade förutsättningar att hantera problemet

Utifrån sammanställningen kan följande slutsatser dras avseende den institutionella förmågan för Bagarby, Edsberg och Rotebro:

- Problem med att öka deltagandegraden. Det gäller för vitt skilda verksamheter som förskola och fritidsverksamheter. I vissa fall kan ekonomiska förutsättningar vara begränsande. Det finns också skillnader mellan pojkar och flickor. Problemen är likartade som för 2023.
- Svårt att nå målgrupper med behov. Många verksamheter har problem med att identifiera och nå grupper med behov. Samma problemnivå som 2023.
- Problem med att erbjuda rätt stöd. Behoven kan se väldigt olika ut beroende på problemnivå. I vissa fall kan det vara helt nya målgrupper som ska nås eller nya samverkansformer som behöver utvecklas och där det saknas erfarenheter. 2024 betonas särskilt problem med att ge skolelever tillräckligt stöd vid behov, behoven är främst kopplade till andra delar än de rent studiemässiga.
- Den stora omsättningen på barn och elever i förskolor och skolor i socio-ekonomiskt utsatta områden, bland annat på grund av korta hyreskontrakt genom exempelvis tvååriga anvisningsbostäder, påverkar elevers studieresultat negativt.
- Saknas institutionella förutsättningar. Det kan saknas förutsättningar i form av lämpliga lokaler eller naturliga kontaktytor. Särskilt allvarligt är problemen med att motverka insocialisering i kriminella nätverk och att nå kriminella stödsökare. Problemen är samma som 2023.
- Brister i samarbete med lokalsamhället. Det kan vara svårt att nå och utveckla samarbeten med boende och föreningsliv. Situationen bedöms vara oförändrad jämfört med 2023.
- Personal. I vissa fall kan brist på behörig personal eller personal med rätt kompetens vara ett problem. Under 2024 har personalsituationen förbättrats markant vad gäller rekrytering och kompetens.
- God samverkan. Genomgående bedöms samverkan mellan de olika aktörerna fungera bra men det finns förbättringsmöjligheter avseende specifika delar av relationerna skola – kultur och fritid samt skola – socialtjänst.
- Samverkan med trossamfund är outvecklad.
- Vuxenutbildningens samverkan med kriminalvården/frivården bedöms som ett stort problem.
- I de flesta verksamheter saknas en del förutsättningar för att hantera problemen.

I nästa kapitel dras generella slutsatser från analysen.

4. Slutsatser

Syftet med årsrapporten är att ge en lägesbild av hur situationen ser ut i Bagarby, Edsberg och Rotebro 2024 med målet att Sollentuna kommun inte ska ha några utsatta områden 2030. Med utgångspunkt i en analysmodell har olika aspekter av områdena analyserats. Följande slutsatser dras:

4.1 Sårbara livsvillkor och egenförmåga

Många boende i Bagarby, Edsberg och Rotebro lever under mer sårbara livsvillkor än andra hushåll i Sollentuna kommun. Jämfört med årsanalysen 2023 bedöms:

- Livsvillkoren vara oförändrade.
- Egenförmågan ha en svagt positiv utveckling fram till 2023 men bedöms som oklar eller minskande 2024.²⁵

4.2 Kollektiv förmåga och samhällstillit

God kollektiv förmåga är en viktig förutsättning för att utveckla fungerande lokalsamhällen. Hög tillit till samhällets institutioner är viktigt för en fungerande demokrati och öppenhet mot myndigheter. Följande slutsatser dras kring kollektiv förmåga och samhällstillit 2024:

- Förutsättningarna för att utveckla den kollektiva förmågan i Bagarby, Edsberg och Rotebro bedöms fortsatt som sårbara.²⁶ Situationen bedöms som oförändrad jämfört med 2023.
- Kunskapen om föreningsliv och lokal organisering är från kommunens sida begränsad även om steg har tagits för att förbättra situationen.
- Utifrån de indikatorer som finns för samhällstillit, som valdeltagande och uppgifter i trygghetsundersökningar, finns det brister i samhällstilliten. Den bedöms som oförändrad jämfört med 2023.
- Det finns fortsatt stort behov av förbättrade kontaktytor och dialogformer med boende och föreningsliv. Steg har tagits för att förbättra situationen.

²⁵ Minskad andel med låg ekonomisk standard (2023), ökad förvärvsfrekvens (2023), ökad medianinkomst (2022), oförändrat antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd (2024). Sannolikt har andelen ökat under 2024.

²⁶ Heterogen befolkning, hög omflyttning och sårbara livsvillkor påverkar förutsättningarna för att utveckla kollektiv förmåga.

4.3 Lokal problembild

- Den lokala problembilden påverkar de boendes livsvillkor och trygghet, Sammantaget kännetecknas problembilderna i Bagarby, Edsberg och Rotebro 2024 av:
- En komplex problembild där lokalt organiserade kriminella nätverk påverkar lokalsamhällena i Bagarby och Edsberg. I Rotebro finns inga kriminella nätverk men har delvis en likartad brottslighet. Jämfört med 2023 bedöms situationen ha förbättrats något i Bagarby men vara oklar i Edsberg.
- Högre brottslighet än i övriga Sollentuna.
- Öppen drogscen i Bagarby som starkt påverkar närområdet. Narkotikabruk och försäljning finns i alla tre områdena.
- Större otrygghet än i övriga Sollentuna. Bagarby är det område där flest känner sig otrygga.
- Viss förbättring av tryggheten de senaste åren och särskilt i Edsberg.
- Jämfört med 2023 bedöms Bagarby ha stora eller mycket stora problem men med en viss positiv utveckling. Edsberg har problem och utvecklingen är mer motsägelsefull. Rotebro har problem avseende vissa aspekter i den lokala problembilden och utvecklingsriktningen är oklar.

4.4 Institutionell förmåga

För många familjer med sårbara livsvillkor har den institutionella förmågan en särskild betydelse. Den utgör förutsättningar för att människor ska kunna stärka sin egenförmåga samt ge stöd till elever för att de ska uppnå målen med sina utbildningar (kompensatoriska uppdraget).

I stora drag fungerar de kommunala verksamheterna i Bagarby och Edsberg bra. Det görs en mängd insatser för att ge en god samhällsservice till de boende.

Samverkan mellan olika aktörer är också till stor del välfungerande. Dock finns det vissa förhållanden 2024 som fordrar uppmärksamhet:

- Låg inskrivningsgrad i förskolan. Det kan leda till sämre språkutveckling i svenska samt sämre social träning inför förskoleklass. En svag minskning jämfört med 2023.
- Stor andel barn som inte är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet. Det ökar risken för att ungdomar marginaliseras. Positiv utveckling för Bagarby och Edsberg men negativ för Rotebro (2023).
- Den stora omsättningen på barn och elever i förskolor och skolor i socioekonomiskt utsatta områden, bland annat på grund av korta hyreskontrakt genom exempelvis tvååriga anvisningsbostäder, påverkar elevers studieresultat negativt.

- Stor grupp unga (16–29 år) som varken arbetar eller studerar. Risk för marginalisering. Gruppen minskar något (2022²⁷).
- Ett ökat antal aktualiseringar i Edsberg men minskning i Bagarby. Antalet utredningar av barn och unga minskade.
- I alla tre områdena är det en låg andel barn som deltar i organiserad idrottsverksamhet och färre flickor än pojkar (2023). Motsvarande gäller för deltagandet i kulturskolan.
- Svårigheter att identifiera storlek och sammansättning på olika målgrupper samt hur de ska nås. Samma som för 2023.
- Problem med att motverka insocialisering till kriminella nätverk samt nå och stödja kriminella stödsökare. 2024 bedöms att de institutionella förutsättningarna finns för att motverka insocialisering men det är problem med att identifiera och nå dem med behov.
- Saknar verksamheterna generellt en del förutsättningar för att kunna hantera identifierade problem. Oförändrat jämfört med 2023.
- 2024 finns det goda förutsättningar att rekrytera personal med rätt kompetens. Det är en förbättring jämfört med 2023.

Utvecklingsområden som framkommit vid verksamheters kvalitativa bedömningar, inom ramen för institutionell förmåga:

- Utveckla samverkan med:
 - trossamfund kring lämpliga samverkansområden
 - kriminalvården/frivården
 - näringslivet
 - mellan socialtjänst och skola avseende orosanmälningar/myndighetsutövning
 - mellan fritidsverksamhet och skola avseende kontakter med föreningslivet
- Följa utvecklingen noga avseende andelen hushåll med låg ekonomisk standard.
- Skapa ännu bättre förutsättningar att möta normbrytande beteenden, exempelvis hot och våld, hos barn i främst låg- och mellanstadiet.
- Nya förutsättningar inom grundskolorna skapar behov av personal med annan kompetens - personella inlåsningseffekter, exempelvis förstelärarysystemet.

27 Senaste statistikuppgiften är från 2022.

4.5 Nio fokusområden för det fortsatta arbetet

Sammanfattningsvis går det att peka ut nio fokusområden för det fortsatta arbetet med *Inga utsatta områden 2030*. Arbetsgrupper finns eller kommer att etableras för fokusområde 2, 6 och 9. Övriga fokusområden hanteras inom befintligt arbete och befintlig samverkan.

1. Förbättrade livsvillkor

Goda livsvillkor är förutsättningar för ökad egenförmåga och förbättrad hälsa. Nyckelfaktorer är förbättrade utbildningsnivåer och ökad förvärvsfrekvens. Självförsörjningsgraden ska öka i utsatta områden.

- Fler med behörighet till gymnasiet.
- Stöd till UVAS (unga som varken arbetar eller studerar).
- Utbildningsmöjligheter för stärkt egenförmåga.
- Fler i arbete (inklusive stöd till kriminella stödsökare).

Berörda kontor/verksamheter: Skola, Kompetens- och arbetsmarknad i samverkan med andra förvaltningar

Exempel på åtgärder under 2024:

- Vuxenutbildningen Kunskapsparken har tillsammans med Arbetsmarknadsenheten utfört uppsökande verksamhet genom att besöka områdena med den gemensamma lådcykeln.
- Vuxenutbildningen Kunskapsparken har genomfört informationsinsatser i områdena om verksamheten genom till exempel information i portar, arbetat aktivt med att synas i sociala medier och på ljustavlor i kommuner och deltagit på rekryteringsmässor.
- Navigator vänder sig till unga personer mellan 16 och 20 år som får hjälp med studier, arbete och en meningsfull fritid.

2. Goda uppväxtvillkor

Riktade stödinsatser för att säkerställa ett likvärdigt fungerande föräldraskap. Koordinera samarbetet med förskola och skola samt kultur och fritid i syfte att erbjuda likvärdigt goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar med sårbara livsvillkor.

- Förbättrade livsvillkor.
- Minska riskerna för att barn och unga marginaliseras.

Berörda kontor/verksamheter: Socialtjänst, Förskola och skola, Kultur och fritid, kompetens- och arbetsmarknad i samverkan med andra förvaltningar.

Exempel på åtgärder under 2024:

- I samverkan med region Stockholm har socialkontoret startat hembesöksprogrammet enligt Rinkebymodellen i Bagarby och Rotebro. Socialkontoret gör tillsammans med barnhälsovården sex hembesök till föräldrar som får sitt första barn, eller sitt första barn i Sverige, under barnets första 15 månader. I Edsberg har det inte kunnat startas då det inte är Region Stockholm som bedriver BVC i området.
- Samarbete med Mamma United, en ideell förening som stöttar mammor i områden med socioekonomiska utmaningar, som kommer utökas under 2025 med ekonomiskt stöd från Brå.
- Nya verksamheten Familjerummet håller på att etableras, riktad till barn ca 6–12 år i Bagarby och deras föräldrar, bland annat med fokus på förebyggande arbete och att erbjuda kunskapsbaserade aktiviteter/insatser utan bistånd. Verksamheten ska bidra till att öka tilltron till socialtjänsten och det offentliga.
- Under året har modellen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) implementerats.
- För att på ett ännu bättre sätt koordinera insatser mellan utbildningsnämndens verksamheter och socialtjänsten har ett arbete kring en samverkansmodell påbörjats.

3. God skolgång

Barn och ungdomar med sårbara livsvillkor är likvärdigt inskrivna i, går till, trivs i samt klarar av förskola och skola. Andelen som klarar gymnasiebehörighet ska öka i utsatta områden. Personal samt barn- och elevgrupper kännetecknas av mångfald. Personalen har rätt kompetens.

- Fler inskrivna i förskolan.
- Fler med behörighet till gymnasiet.
- Fler har gymnasieexamen inom fyra år.
- Personal med rätt kompetens för att möta utmaningar.

Berörda kontor/verksamheter: Förskola och skola i samverkan med andra förvaltningar.

Exempel på åtgärder under 2024:

- Behörighetsgivande utbildning för 21 lärare. Sedan höstterminen 2024 pågår en behörighetsgivande högskoleutbildning där 21 lärare från kommunala grundskolor studerar för att bli behöriga att undervisa i svenska som andraspråk.
- Data på karta. Under året har utbildningskontoret arbetat med att utveckla Data på karta som består av ett GIS-verktyg med en tillhörande arbetsmodell. GIS-verktyget visualiserar elevers studieresultat på en karta utifrån deras folkbokföringsadress. Arbetsmodellen består av ett konkret verktyg för att utifrån analys av skillnader, variationer, mönster och trender i studieresultat kunna sätta in relevanta och träffsäkra åtgärder som åtgärdar, kompenserar och förebygger skillnader i studieresultat. Samt för att kunna fördela såväl personella som ekonomiska och materiella resurser utifrån elevers faktiska behov och förutsättningar.
- Utbildning av personal i förskola, grundskola och gymnasium. Utbildningskontoret driver tillsammans med Skolverket det treåriga projektet Nyanlända och flerspråkiga barn och elevers lärande.
- Systematisering av arbetet med att öka inskrivningsgraden i förskolan sker.
- Inom de kommunala förskolorna pågår en språkfrämjande kompetensutvecklande insats för personal. Syftet med utbildningen är att det språkutvecklande arbetssättet ska genomsyra arbetet på förskolans alla nivåer.
- Sollentunahem, i samarbete med Sollentuna kommun och hyresgästföreningen, erbjuder läxhjälp för barn i alla åldrar samt vuxna, i Bagarby, Edsberg och Rotebro, för att underlätta barns integration i samhället och bidra till ökad studiemotivation.

4. Likvärdiga kultur- och fritidsaktiviteter

Barn och ungdomar med sårbara livsvillkor deltar likvärdigt i kultur- och fritidsaktiviteter där ledarna samt deltagarna kännetecknas av mångfald.

- Fler som deltar i meningsfull fritidsverksamhet.
- Kunskap om föreningsliv och lokal organisering behöver öka.

Berörda kontor/verksamheter: Kultur och fritid i samverkan med andra förvaltningar.

Exempel på åtgärder under 2024:

- Kultur- och fritidskontoret tillgängliggör kommunens kultur- och fritidsutbud för fler genom öppna lågtröskelaktiviteter och mobila resurser som söker upp barn och unga på deras egna arenor, bland annat After School, läxhjälp och Bokstart.
- Arena Satelliten och fritidsgårdar arbetar för att underlätta övergången mellan verksamheterna och för att rekrytera nya ungdomar.

5. Likvärdig förvärvsfrekvens

Unga män samt kvinnor med sårbara livsvillkor har likvärdig förvärvsfrekvens. Ungdomar med sårbara livsvillkor ska ha möjlighet till sommarjobb.

- Stöd till UVAS (unga som varken arbetar eller studerar).
- Utbildningsmöjligheter för stärkt egenförmåga.
- Fler i arbete (inklusive stöd till kriminella stödsökare).

Berörda kontor/verksamheter: Kompetens- och arbetsmarknad, Skola i samverkan med andra förvaltningar.

Exempel på åtgärder under 2024:

- Kompetens- och arbetsmarknadskontoret har genomfört särskilda informationsinsatser och uppsökande arbete för att fånga målgrupper som kan vara svåra att nå.
- Den studie- och yrkesvägledning och Lärteamets stöd som erbjuds bidrar till att stärka individers ställning i samhället.
- Samarbete med Etableringslyftet – ett samverkansprojekt som drivs gemensamt av Arbetsförmedlingen och Sigtuna, Sollentuna och Upplands Väsby kommuner. Etableringslyftet introducerar nyanlända och andra utrikes födda som står långt ifrån arbetsmarknaden i det svenska arbetslivet genom aktivt stöd under praktik eller anställning.

6. Blandade upplåtelseformer och minskad trångboddhet

Kommunens bostadsområden är varierade och kännetecknas av blandade bostadstyper, bostadsstorlekar och upplåtelseformer med olika boende-kostnader och möjlighet för kommuninvånare att bo kvar långsiktigt i sitt bostadsområde. Trångboddheten ska minska, boendemiljön ska vara sund och långvarigt bidragsberoende är inte koncentrerat till enskilda bostadsområden.

- Blandade upplåtelseformer.
- Trångboddheten ska minska.

Berörda kontor/verksamheter: Samhällsbyggnad, Socialtjänst, Sollentunahem, Miljö och hälsoskydd, i samverkan med andra fastighetsägare/förvaltare

Exempel på åtgärder under 2024:

- För att arbeta med målet att minska trångboddhet etablerades en arbets-grupp under 2024. En genomlysning/inventering av möjliga verktyg som kommunen och Sollentunahem har för att påverka trångboddheten har gjorts. Återstår arbete med att lokalisera vad som är möjligt att genomföra.
- I gamla mässområdet i Bagarby har byggnation av nya bostäder påbörjats med blandade upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar.

7. Ingen insocialisering till kriminella nätverk

Barn och unga som bor i utsatta områden ska inte riskera att socialiseras in i kriminalitet eller kriminella nätverk. Det handlar om att på ett tidigt stadium identifiera och erbjuda stöd till sårbara familjer samt sätta in relevanta och evidensbaserade insatser. Målgrupper ska identifieras utifrån ålder och problematik.

Utgångspunkten är att olika målgrupper kräver olika typer av insatser. Genom att definiera olika målgrupper kan åtgärder samordnas, inriktas och utvärderas. På samma sätt kan man arbeta med de olika platser och miljöer (skola, fritids, lekmiljöer/samlingsplatser, ungdomshäng, torg osv) som de vistas i och se till att det inte utvecklas normbrytande beteenden eller kriminogena miljöer. Det handlar om att identifiera och motverka kriminogena miljöer och arenor, erbjuda möjligheter till avhopp samt presentera positiva fritidssysselsättningar.

Att motverka framväxten av grupper med barn och unga som riskerar att insocialiseras i kriminella nätverk är en av de mest centrala uppgifterna för att uppnå målet om *Inga utsatta områden 2030*.

- Motverka att barn insocialiseras i kriminella nätverk.
- Minska riskerna för att barn och unga marginaliseras.
- Stöd till sårbara grupper och individer.
- Personal med rätt kompetens för att möta utmaningar.

- Fler med behörighet till gymnasiet.
- Fler har gymnasieexamen inom fyra år.
- Utbildningsmöjligheter för stärkt egenförmåga.
- Fler i arbete (inklusive stöd till kriminella stödsökare).
- Fler som deltar i meningsfull fritidsverksamhet.
- Utvecklad samverkan genom bland annat SSPF, SIG, Trefas.
- Utbildningskontoret och Kultur och fritid får i uppdrag att se över hur man kan samverka kring meningsfull fritid, primärt för elever som riskerar att inte nå målen i Edsberg och Bagarby. Att hitta samverkansstrukturer för att arbeta främjande för en meningsfull fritid.

Berörda kontor/verksamheter: Samverkan mellan Socialtjänst, Förskola, Skola, Kultur och fritid samt Polis.

Exempel på åtgärder under 2024:

- Sollentuna har implementerat metoden SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid) i samverkan med polisen, utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret.
- Utveckling av arbetsmetoder/insatser till unga i riskzon, kriminella stöd-sökande och avhoppare fortsätter. Förutom SSPF kommer metoderna SIG (sociala insatsgrupper) och Trefas implementeras under 2025, med ekonomiskt stöd av Brå.
- Medarbetare vid socialkontoret har utbildats i bedömningsmetoden ESTER, ett instrument för att upptäcka unga i riskzon.
- FoU Nordväst kommer under 2025 kartlägga arbetet med kriminalitet inom socialnämnden för att utvärdera effektivitet i processer och organisation.
- Aktiviteter har genomförts för att öka anmälningsbenägenheten, bland annat genom samarbete mellan socialkontoret och fritidsgårdar.
- För att på ett ännu bättre sätt främja närvaro och hantera frånvaro har grundskolans närvaromodell reviderats. Grundskolans personal har fort-bildats kring närvaromodellen.
- För att utveckla och stärka elevernas valkompetens så att de kan göra medvetna val i det livslånga lärandet arbetar utbildningskontoret med MOA, Modern arbetslivsorientering. En del av detta arbete innebär ett nära samarbete med företag där elever får en bättre förståelse för arbetslivet och olika yrken.
- Utbildningskontoret erbjuder i samarbete med Södertörns högskola sommarhögskola för högstadieelever folkbokförda i socioekonomiskt mer utsatta områden.

- Sollentunahem och BID Tureberg (boende, integration, dialog) erbjuder både sommarjobb och tjänster såsom trygghetsvårdar för ungdomar i Bagarby och Edsberg, vilket bidrar till ökad integration och ger värdefull arbetslivserfarenhet.

8. Trygga bostadsområden

Boende i utsatta områden ska uppleva samma trygghet som övriga Sollentunabor. Den kriminella påverkan ska minska och de lokala problem-bilderna förbättras. Negativa ungdomshäng och öppen narkotikahantering påverkar de boendes livskvalitet och trygghet. Narkotikaanvändningen måste minska och öppna drogsccener avvecklas. Fastigheter och utemiljöer ska upplevas som trygga och omhändertagna. Genom att få bort kriminogena miljöer från bostadsområdena kan inflytandet från kriminella nätverk och inflytelserika kriminella personer minska. Samhället ska ha den sociala kontrollen över offentliga och halvoffentliga miljöer²⁸. Uppmärksamhet bör även riktas mot vad som sker på sociala medier. Metoder för att identifiera och erbjuda stöd till kriminella stödsökare ska utvecklas.

- Minska inflytandet från kriminella nätverk och inflytelserika kriminella personer.
- Minskad narkotikaanvändning.
- Få bort öppna drogsccener och kriminogena miljöer.
- Stöd till kriminella stödsökare.
- Omhändertagna (rena) och trygga boendemiljöer.
- Samverkan mellan kommunen och fastighetsägare om prioriteringar i drift av inne- och utemiljöer.
- Minskad skadegörelse.
- Sund, säker och trygg näringsverksamhet.
- Geografisk nedbrytning av enkäter där så är möjligt, t ex Stockholms-enkäten och elevhälsoenkäter.

Berörda kontor/verksamheter: Samverkan mellan Socialtjänst, Kompetens- och arbetsmarknad, Sollentunahem, Samhällsbyggnad och Polis.

28 Halvoffentliga rum kan t ex vara enskild kvartersgata. Dessa rum har allmänheten oftast tillgång till men gestaltningen och placeringen av dess rum bjuder inte in till vistelse på samma sätt som till ett offentligt rum.

Exempel på åtgärder under 2024:

- Under 2024 har samhällsbyggnadsavdelningen (SBA) tagit fram handlingsplan för trygghet med tillhörande åtgärdsplan för Tureberg/Bagarby och Edsberg. Handlingsplanerna beskriver hur trygghetsarbetet på SBA ska styras och organiseras kring åren 2025–2030. Åtgärdsplanerna däremot är baserat på händelserapporter från EST, polisens och kommunens trygghetsmätning samt felanmälningar till kommunens kontaktcenter. Åtgärdsplanen är flexibelt utformad för att skapa utrymme för platsernas förändring och behov. Syftet med handlingsplanerna och åtgärdsplanerna är att arbeta mer systematiskt utefter aktuell forskning och beprövande metoder för att skapa trygga och säkra bostad- och stadsmiljöer.
- BID (boende, integration, dialog) Tureberg, en samverkan mellan bostads- och fastighetsbolag i Tureberg, med kommunen och polisen som adjungerande och med Sollentunahem som ordförande, genomför trygghets-skapande insatser i boendemiljön i Bagarby, bland annat genom regelbundna trygghetsvandringar där man identifierar sådant som skapar otrygghet. Tryggheten har ökat visar både bostadsbolagens och kommunens/polisens trygghetsundersökningar. Sollentunahem anställer inom ramen för BID Tureberg unga trygghetsvårdar från Sollentuna som hjälper till att förebygga oordning som klotter och skadegörelse.
- I Rotebro startades en BID-samverkan under 2023 och en verksamhetsplan signerades 2024. Övergripande syftet är att stärka tryggheten och attraktiviteten i Rotebro för att Rotebro ska bli ett ännu bättre område att bo, besöka och verka i.
- Sollentunahem arbetar utifrån metoden ”broken windows” vilket innebär att skadegörelse tas om hand på ett snabbt sätt. Sollentunahem arbetar även för att öka tryggheten i husen och i bostadsområdet genom till exempel bra belysning, ljudstörande teknik och väktarrondering.
- För att motverka öppna drogsccener sker insatser utifrån EST-lägesbilden (Effektiv samordning för trygghet) genom närvaro av yttre resurser, upp-sökande arbete, platsaktivering med bra resultat. Öppna drogsccenen i Edsberg är borttagen från polisens lista genom en rad sociala och situatio-nella insatser från kommun, polis och Sollentunahem. Socialtjänstens arbete syftar till att skapa förutsättningar för att tidigt förebygga, upptäcka och behandla drogmissbruk.
- Kultur- och fritidskontoret genomförde, i samverkan med föreningsliv och andra kommunala verksamheter, platsaktivering i Malmparken under sommaren 2024. Många aktiviteter genomfördes riktat till alla åldrar, främst barn 6-12 år. En utvärdering genomfördes vilken visade att plats-aktiveringen fick stor positiv effekt både när det gäller tryggheten och brottsligheten i områden.

- Förebyggande arbete bedrivs med fokus på ANDTS-frågor (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar) och sker genom informationsinsatser, utbildningar och samverkan.
- Kvalificerad öppenvård erbjuds i form av psykosocialt stöd och behandling så att invånare som har behov av stöd, om möjligt, ska få det inom kommunen.

9. Ökad kollektiv förmåga, hög samhällstillit och stärkt medborgardialog

Den kollektiva förmågan och samhällstilliten ska öka i utsatta områden.

Hög kollektiv förmåga motverkar kriminalitet och stärker lokalsamhällestilliten. Boende i utsatta områden ska få samma förutsättningar att utveckla fungerande civilsamhällen med hög kollektiv förmåga som övriga Sollentunabor. För det behövs ökad kunskap om föreningsliv och lokal organisering i utsatta områden. Det behövs förbättrade kontaktytor och dialogformer med boende och föreningsliv om deras behov och möjligheter för deltagande. Boende och civilsamhälle är nyckelaktörer för att stärka lokalsamhället, öka den kollektiva förmågan samt minska tystnadskulturen.

Möjligheter till god medborgardialog ska stärkas i utsatta områden. Lågt valdeltagande i utsatta områden pekar på att många känner sig utanför de demokratiska processerna. Det är även svårt att nå målgrupper som är i behov av stöd. Genom att utveckla kontaktytor och nya former för medborgar- och boendedialog kan det demokratiska samtalet utvecklas, samhällstilliten stärkas och tystnadskulturen minska.

- Skapa förutsättningar för ökad kollektiv förmåga.
- Kunskap om föreningsliv och lokal organisering behöver öka.
- Förbättra kontaktytor och dialogformer med boende och föreningsliv.
- Ökad samhällstillit.
- Ökat valdeltagande.
- Medborgardialogen ska stärkas.
- Förbättra kontaktytor och dialogformer med boende, föreningsliv och näringsliv.
- Minska tystnadskulturen.

Berörda kontor/verksamheter: Kultur och fritid, Skola, Socialtjänst, Kompetens- och arbetsmarknad, Samhällsbyggnad, Sollentunahem samt Polis.

Exempel på åtgärder under 2024:

- Samhällsbyggnadsavdelningen (SBA) deltog på Sollentunadagen i Edsberg, Tureberg och Rotebro. Temat i Edsberg var att samla in invånarnas perspektiv på hur SBA kan utveckla och förbättra Alténparken i Edsberg. Temat i Rotebro var att samla in information om vilket område som invånarna ansåg att stadsutvecklingen bör prioritera. Det var dock få som ville delta i undersökningarna och SBA kunde inte dra några slutsatser av resultatet.
- Under sommaren 2024 genomförde även SBA en trygghetsundersökning i Edsberg och Bagarby men på grund av låg svarsfrekvens gick det inte att dra några slutsatser av resultatet.
- En arbetsgrupp kommer under 2025 etableras med uppdrag att analysera nuläget och ta fram en övergripande strategi för arbetet, som ska bidra till en positiv förflyttning. Medborgardialoger har skett genom åren på olika sätt men inte systematiskt.
- Vuxenutbildningen Kunskapsparken har genomfört informationsinsatser om verksamheten genom till exempel information i portar och arbetat aktivt med att synas i sociala medier och på ljustavlor i kommuner.
- Vuxenutbildningen Kunskapsparken har ett regelbundet samarbete med Möjligheternas plats.

I nästa kapitel presenteras några exempel på det arbete som bedrivs för att uppnå målet *Inga utsatta områden 2030* i Sollentuna kommun.

5. Åtgärder – ett axplock

Biblioteket – en plats för alla

På biblioteken arrangeras läxhjälp på olika språk, språkcafé för den som vill träna svenska och After school för barn 8–12 med mellanmål, pyssel, spel och annat kul. Bokstart vänder sig till de allra yngsta 0–3 år.

Platsaktivering i Malmparken

Stort utbud av sommarlovsaktiviteter i Malmparken såsom konsert, teater, utom-husträning, grillkväll, mobilt bibliotek och skapande verkstad riktat till barn och unga och deras familjer från hela kommunen, med ökad trygghet och trivsel som följd.

Samverkan med skolor

En särskild satsning görs med riktat stöd på grundskolor i utsatta områden. Satsningen innebär föräldrastöd samt kunskapshöjande utbildningar inom exempelvis hedersförtryck, våld i nära relation och våldsbejakande extremism.

SOL-villan

SOLvillan är en unik insats och verksamhet som vänder sig till skolbarn i åldern 6–11 år som behöver stöd avseende skola, fritid samt social- och känslomässig utveckling. Målet är att tidigt identifiera barn som har hög risk för negativ utveckling.

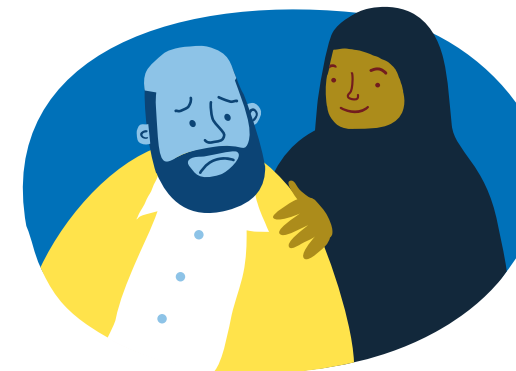
Utvecklingsplan för Rotebro

Utvecklingsplan för Rotebro ska bidra till stadsutveckling och ökad trygghet genom sex strategier: utveckling av Rotebro centrum, mötesplatser, verksamhets-områden, Rotebros identitet samt kopplingar och barriärer och helhetsgrepp kring drift. Utvecklingsplanen är framtagen i bred förankring inom kommunkoncernen.

Soc för unga

Soc för unga ska göra socialtjänsten känd och tillgänglig för barn och unga. Genom att involvera ungdomar i kampanjer och aktiviteter ska kunskapen om socialtjänsten öka bland unga. Det finns även en lärarhandledning samt filmer och webbplats med information.

Etableringslyftet

Etableringslyftet är ett samverkansprojekt som drivs gemensamt av Sollentuna, Sigtuna och Upplands Väsby kommuner. Projektet arbetar med att öka sysselsättningen för boende i utsatta områden och skapa möjligheter för nyanlända och andra utrikesfödda som står långt ifrån arbetsmarknaden att snabbare komma till egen försörjning.

Arbetsmarknadsenheten

Arbetsmarknadsenheten arbetar med att stötta Sollentunabor till självförsörjning. Enheten har egna praktiska verksamheter såsom arbetsträning, en intern verksamhet där man får möjlighet till språkträning kopplat till jobsökeri och motivation samt upphandlade jobbcoacher som stöd i jobb-och praktiksökande.

Vuxenutbildningen Kunskapsparken

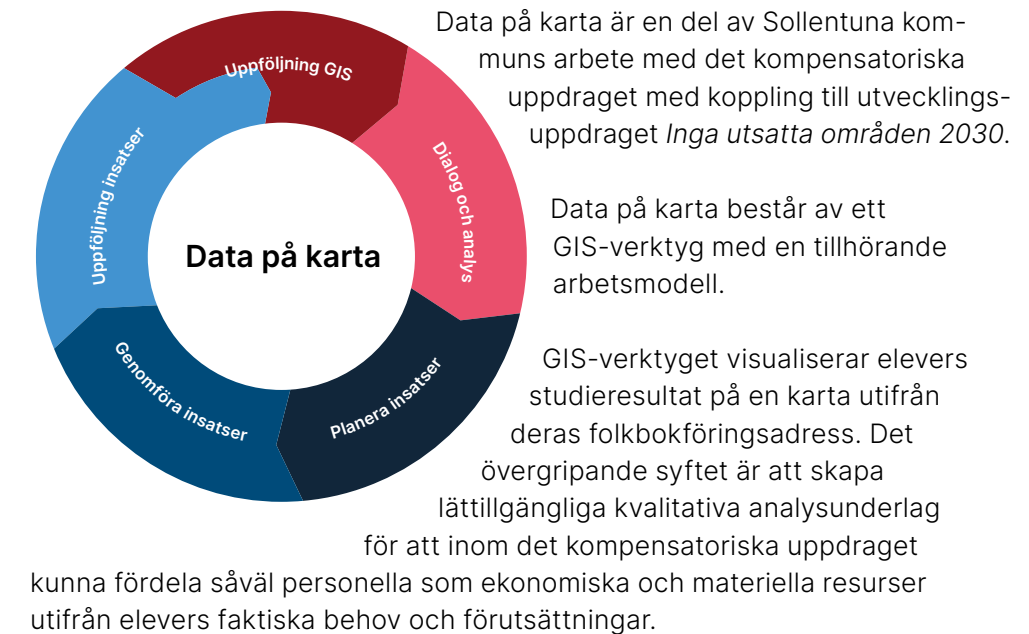
Vuxenutbildningen Kunskapsparken erbjuder hjälp med att hitta vägen till arbete genom studier och erbjuder utbildning i Sfi, grundläggande kurser, gymnasiekurser och ett stort antal yrkesutbildningar. Kunskapsparken och Arbetsmarknadsenheten har gemensamma riktade kampanjer genom att cykla ut till olika områden, för att informera om möjligheten till studier och arbete.

Resurser utifrån socioekonomiska förutsättningar

Utbildningskontoret disponerar personella och materiella resurser som utifrån behov och förutsättningar kan riktas till förskolor och skolor med många barn och elever från socioekonomiskt utsatta områden. Det är exempelvis extra tid med förskole- och skolstöd samt utökad tid på Naturskolan respektive Makerzone (kommunens mötesplats för lärande inom teknik i samspel med kreativitet).

Data på karta – datadriven skolutveckling

Arbetsmodellen består av ett konkret verktyg för att utifrån analys av skillnader, variationer, mönster och trender i studieresultat kunna sätta in relevanta och träffsäkra åtgärder som åtgärddar, kompenserar och förebygger skillnader i studieresultat. Samt för att kunna fördela såväl personella som ekonomiska och materiella resurser utifrån elevers faktiska behov och förutsättningar.

Arbetet med Data på karta påbörjades när det blev tydligt att det i Sollentuna ofta finns en större korrelation mellan elevers studieresultat och deras folkbokföringsadresser än med vilken skolenhet eleven studerar vid. Exempelvis bor en stor del av de elever som inte når gymnasiebehörighet i något av kommunens mer socioekonomiskt utsatta områden, men går på olika skolor.

Arbetet bakom GIS-verktyget innefattar att sortera och tolka data för att sedan visualisera dessa så att olika typer av samband och mönster kan urskiljas. I verktyget nås mycket information om elever och deras studieresultat på ett enkelt sätt. Förhoppningen är att verktyget kommer att underlätta administrativt arbete både på enhets- och förvaltningsnivå samt tillföra en ny dimension till uppföljning och analys. För rektorer innebär det till exempel att de förses med underlag som kan ge en bättre förståelse kring sårbarhetsfaktorer för vissa grupper av elever. Förhoppningen är även att kunna utvidga verktyget till att omfatta andra delar än studieresultat, allt för att få ett så brett analysunderlag som möjligt. Förhoppningen är även att Data på karta ska skapa en bra grund för samverkan med andra aktörer såsom socialtjänst, kultur- och fritid och arbetsmarknad.

Verktyget erbjuder ett datainformerat beslutsunderlag som i förlängningen syftar till utbildningsnämndens viktigaste mål: att ge varje barn och elev stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.

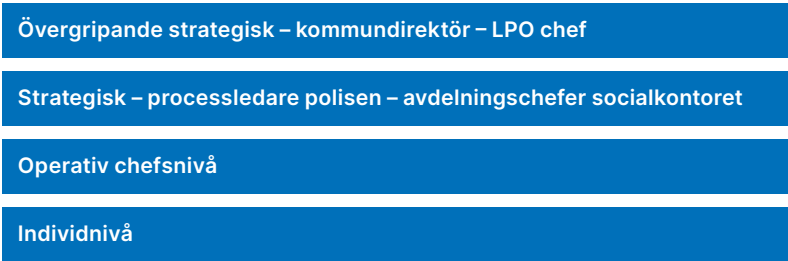
Förstärkt samarbete mellan socialtjänsten och polisen

Under 2024 har samverkan mellan polisen och socialkontoret utvecklats och fördjupats.

Socialkontoret och Lokalpolisområde Sollentuna har haft ett omfattande samverkansarbete under många år. Samverkan sker brett, både i myndighets-utövande enheter men i stor utsträckning även i det förebyggande arbetet. Dock fanns det önskemål från både polismyndighet och kommun att förtydliga och skapa en struktur för det samlade arbetet.

Under 2024 har en struktur för samverkan på olika nivåer tagits fram och etablerats. Den framtagna strukturen möjliggör att på ett övergripande plan hitta behov för nya samverkansytor samt följa upp och utveckla det som redan finns. Det gör att både polismyndigheten och socialkontoret på ett effektivt sätt kan använda resurser för att få bästa resultat.

Struktur för samverkan – polis/socialkontor

Samverkan ger vinster i form av kunskap om varandras organisationer och kompetensutbyte. Polisen har bland annat medverkat vid en utbildnings-satsning för socialkontoret under 2024 och bidrog med det lokala perspektivet vad gäller kvinnor och flickor i kriminella miljöer. Socialkontoret har varit hos polisen och informerat kring bland annat anmälningar enligt socialtjänstlagen och olika delar i LVU-lagstiftningen.

Genom regelbunden samverkan mellan avdelningschefer på socialkontoret och polisen har nya metoder och arbetssätt kunnat etableras under 2024:

- SSPF (Skola Socialtjänst Polis Fritid) har implementerats i Sollentuna.
- SSPF-samordnare från socialkontoret arbetar på polishuset i Sollentuna en dag i veckan.
- Individsamverkan har intensifierats och utökats.
- Under 2024 har socialkontoret, tillsammans med polisen och Kriminal-vården, påbörjat en planering för införandet av SIG (Social insatsgrupp) och Trefas²⁹ under 2025.

29 Trefas-modellen startade i Järva med ett samarbete mellan socialtjänsten, polisen och Kriminalvården. Trefas har individfokus och bedömning görs regelbundet av varje individs risk att skjuta eller skjutas. Därtill görs en riskklassning, det vill säga vilken risknivån är att skjuta eller skjutas.

Referenser

Andershed, A-K. och Andershed, H. (2019) *Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende bland unga: Att använda teori och forskning i praktiken i Barn och unga som begår brott eller riskerar att begå brott. Kunskapsstöd för socialtjänsten om att identifiera, utreda och bedöma behov.* Stockholm: Socialstyrelsen.

Bursik, Robert J. (1988) "Social Disorganization and Theories of Crime and Delinquency: Problems and Prospects." *Criminology* 26.4 (1988): 519-52.

Bursik, Robert J., & Grasmick, Harold G. (1993) *Neighborhoods and Crime: The Dimensions of Effective Community Control.* Lexington.

Faris, R. E. L. (1955) *Social Disorganization.* 2nd edition. New York: The Ronald Press Company.

Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. och Westerdahl, S. (2020) *Att vända utvecklingen – från utsatta områden till trygghet och delaktighet*, MAPIUS 26.

Gerell, M., Ivert, AK., och Mellgren, C. (2018) *Kollektiv förmåga, brott och otrygghet i Stockholms stad.* Rapport till kommissionen för social hållbarhet.

Park, Robert E., Burgess, Ernest W. & McKenzie, R. D. (1925) *The City: Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment.* Chicago: University of Chicago Press, 1967.

Region Stockholm (2021:28) *Trygghet i fokus. En kartläggning av livskvalitetsbrott och otrygghet i Stockholmsregionen*, Region Stockholm. regionstockholm.se/49037b/contentassets/e7ace7c970854558958c83d3007dcb10/trygghet-i-fokus

Sampson, Robert J. (1993) "The Community Context of Violent Crime". in *Sociology and the Public Agenda*, edited by William Julius Wilson. Newbury Park, CA: Sage Publications. pp267–74.

Sampson, Robert J. & Wilson, William Julius. (1995) "Toward a Theory of Race, Crime, and Urban Inequality" in *Crime and Inequality*, edited by John Hagan & Ruth D. Peterson. Stanford, CA: Stanford University Press.

Shaw, Clifford R. & McKay, Henry D. (1942) *Juvenile Delinquency in Urban Areas.* Chicago: University of Chicago Press.

Skolverket (2009) *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelserna av olika faktorer.* Skolverket.

SOU 2016:55 (2016) *Det handlar om jämlik hälsa. Utgångspunkter för Kommissionens vidare arbete: Delbetänkande från Kommissionen för jämlik hälsa.* Socialdepartementet.

Bilaga A: Begreppsförklaringar

Aktualiseringar – Det finns tre sätt som ett barnavårdsärende kan aktualiseras hos socialtjänsten. Anmälan om att ett barn far illa eller misstänks fara illa är den vanligaste orsaken till att barn och familjer blir aktuella hos socialtjänsten. Ett barnavårdsärende kan aktualiseras hos socialtjänsten genom ansökan om bistånd från barn eller föräldrar, genom anmälan om oro för ett barn eller genom information på annat sätt.

AME – AME är förkortning för kommunens arbetsmarknadsenhet på avdelningen för näringsliv och arbetsmarknad.

Basområde – Ett basområde är ett område som tidigare kallades FoB-område. FoB står för Folk- och Bostadsräkning och det var för redovisning av Folk- och Bostadsräkningarna som områdena ursprungligen bildades.

Demografi – de indikatorer som använts är antal barn 0–15 år, 16–19 år, antal 65 år och äldre, befolkningsstorlek, heterogenitet (antal ursprungsländer), andel inflyttning, andel utflyttning.

Ekonomisk standard – Låg ekonomisk standard avser andel av befolkningen med en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) som är lägre än 60 procent av medianinkomsten i hela landet.

EST – Effektiv samverkan för trygghet – Kommunens trygghetsarbete samordnas enligt en modell som kallas Effektiv Samordning för Trygghet (EST). Den innebär att kommunen, polisen och Sollentunahem tar fram en gemensam bild över hur problembilden i offentlig miljö ser ut. Sedan lägger vi fokus i de områden där det behövs, tillsammans eller var för sig. På så sätt kan skola, socialtjänst, fritidsverksamhet, Sollentunahem och polisen samordna sitt arbete.

Förmågor

- **Egenförmåga** – Egenförmåga är den förmåga individer har för att kunna påverka sitt eget liv och hantera olika situationer. Den baseras på medfödda egenskaper men också på utbildning, ekonomi eller andra resurser. Egenförmågan påverkas av de livsvillkor man lever under.
- **Kollektiv förmåga** – Kollektiv förmåga avser den förmåga en befolkning i ett bostadsområde har för att lösa gemensamma problem och upprätthålla social kontroll. Den uttrycks genom den lokalsamhällestillit som finns i ett område. Kollektiv förmåga påverkas av flera faktorer. Särskilt fyra faktorer brukar lyftas fram: Socioekonomisk utsatthet, boendestabilitet, etnisk heterogenitet och lokal problembild
- **Institutionell förmåga** – Institutionell förmåga handlar om de resurser och förmågor olika samhällsinstitutioner har för att kunna fullgöra sina uppdrag. Den påverkar den samhällstillit som finns bland de boende.

Hedersrelaterat våld – Socialstyrelsens definition: Hedersrelaterat våld och förtryck uppstår för att skydda eller återupprätta en familjs eller en större släkts heder och sociala anseende. Det sanktioneras av ett kollektiv och utövas ofta av flera personer. De utsattas familjemedlemmar eller närstående spelar i regel en avgörande roll.

Heterogent samhälle – Med ett heterogent samhälle menas ett samhälle där människor och grupper är olika varandra utifrån aspekter som t ex bakgrund, värderingar och socioekonomiska förutsättningar.

Homogent samhälle – Med ett homogent samhälle menas ett samhälle som är enhetligt, alltigenom lika, likformigt.

Insocialisering – Rekrytering till kriminella nätverk sker bland annat genom insocialisering där de kriminella nätverken närmar sig barn och unga stegvis för att sedan få dem att begå grova våldshandlingar.

Kriminogen miljö – Social och rumslig koncentration av kriminogena faktorer, dvs sådana förhållanden i miljöerna som ökar risken för att brott begås och kriminella karriärer startar.

Livskvalitetsbrott – Den typ av synliga brott och ordningsstörningar som medborgarna själva har upplevt, sett eller hört talas om och som därmed har en negativ påverkan på ett kvarter, ett bostadsområde eller ett helt samhälle. I livskvalitetsbrott ingår brottskategorierna misshandel, fordonsbrott, mord/dråp, olaga hot, stöld person, våldtäkt, inbrott, narkotika, ofredande, rån person, skadegörelse (varav klotter kollektivtrafiken, varav övrigt klotter).

Livsvillkorsindex – För att följa ett områdes utveckling på längre sikt när det gäller livsvillkor kan det ske genom ett livsvillkorsindex som består av olika socioekonomiska variabler. Tre grundläggande faktorer presenteras i tre mellanliggande livsvillkorindex: ekonomiska förhållanden, familje- och boendeförhållanden och segregation.

LOK-stöd – Idrottsföreningars aktivitetsstöd för sin barn- och ungdomsverksamhet (LOK-stöd), i åldrarna 7–25 år. LOK-stöd per område – Riksidrottsförbundet (rf.se).

NYKO – Med nyckelkodssystemet (NYKO) blir det möjligt att redovisa statistik för delområden inom en kommun. I den här rapporten används tre av Sollentuna kommuns nyckelkodsområden: Bagarby, Edsbergs centrum och Östra Edsberg.

RegSO och DeSO – Regionala statistikområden (RegSO) och Demografiska statistikområden (DeSO) som finns inom en kommun eller län. DeSO är uppgraderade till RegSO-nivå. I Sollentuna finns 20 RegSO och 40 DeSO. Jämför NYKO.

Samhällsförhållanden – Samlande rubrik för faktorer som är grundläggande i ett samhälle som demografi, livsvillkor, egenförmåga, kollektiv förmåga och samhällstillit.

Samhällstillit – Med samhällstillit avses det förtroende som medborgare och boende har till statliga myndigheter, kommun och andra institutioner som har betydelse för deras liv. Det är ett tecken på i vilken grad människor känner sig integrerade i samhället. Samhällstilliten kan uttryckas genom valdeltagande och benägenheten att samarbeta med myndigheter.

Segregation – Segregation betyder det rumsliga åtskiljandet av befolkningsgrupper. Segregation kan ske på grund av socioekonomiska förhållanden, hudfärg, religion, ålder, etnisk tillhörighet e.d. Den kan vara ofrivillig eller frivillig. Segregation är ett relationellt förhållande, vilket innebär att det är en relation mellan minst två poler. Segregation handlar alltså inte om ett geografiskt område, utan om minst två. Ett bostadsområde, eller en stadsdel, kan därmed inte sägas vara segregerad, utan det är en stad, en region et-cetera som är segregerad (Boverket). Det innebär också att utvecklingen i olika verksamheter i en kommun, som exempelvis skolor och bostadsområden, påverkar varandra. I ekonomiskt resurssvaga stadsdelar sammanfaller den socioekonomiska bostadssegregationen ofta med stor etnisk heterogenitet. I andra änden av skalan, i socioekonomiskt starka stadsdelar, sammanfaller den socioekonomiska segregationen nästan alltid med stor etnisk homogenitet, dvs att majoriteten av hushållen är svenskfödda. Områden där familjer på grund av segregationsmönster lever under sårbara livsvillkor har sämre studieresultat, inkomst, hälsa, levnadsvanor och valdeltagande. Ekonomisk och etnisk segregation kan leda till att grupper av barn och unga får sämre uppväxtvillkor och utbildningsmöjligheter än andra. Hög segregation kan leda till minskad social rörlighet i samhället.

Social oro – Social oro är olika typer av utfall eller angrepp på det som samhällets institutioner ser som önskvärt att skydda. Social oro är en följd och kombination av flera sociala risker, vilka i sin tur är uttryck av bakomliggande negativa omständigheter.

Socioekonomiska faktorer – socioekonomisk bakgrund eller socioekonomisk status mäts med hjälp av variabler kopplade till inkomst, utbildning, välstånd och yrkesstatus.

Tystnadskultur – Tystnadskultur avser ett grupp beteende där en grupp tillägnat sig normer, föreställningar, vanor och antaganden som medför att personer i gruppen drar sig för att uttala sig om ett givet ämne. Tystnadskulturen är utbredd i utsatta områden. Anmälningsbenägenheten när det gäller brott är låg, vittnen och målsäganden väljer ofta att inte medverka i brottsmål.

Unga som varken studerar eller arbetar (UVAS) - Enligt MUCF är definitionen: Detta mått bygger på registerdata från SCB och presenteras på årsbasis med cirka två års fördröjning. Unga som varken arbetar eller studerar är enligt detta mått personer i åldrarna 16–29 år som är folkbokförda i Sverige och som under ett kalenderår inte haft inkomster över ett prisbasbelopp och inte haft studie-medel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar.

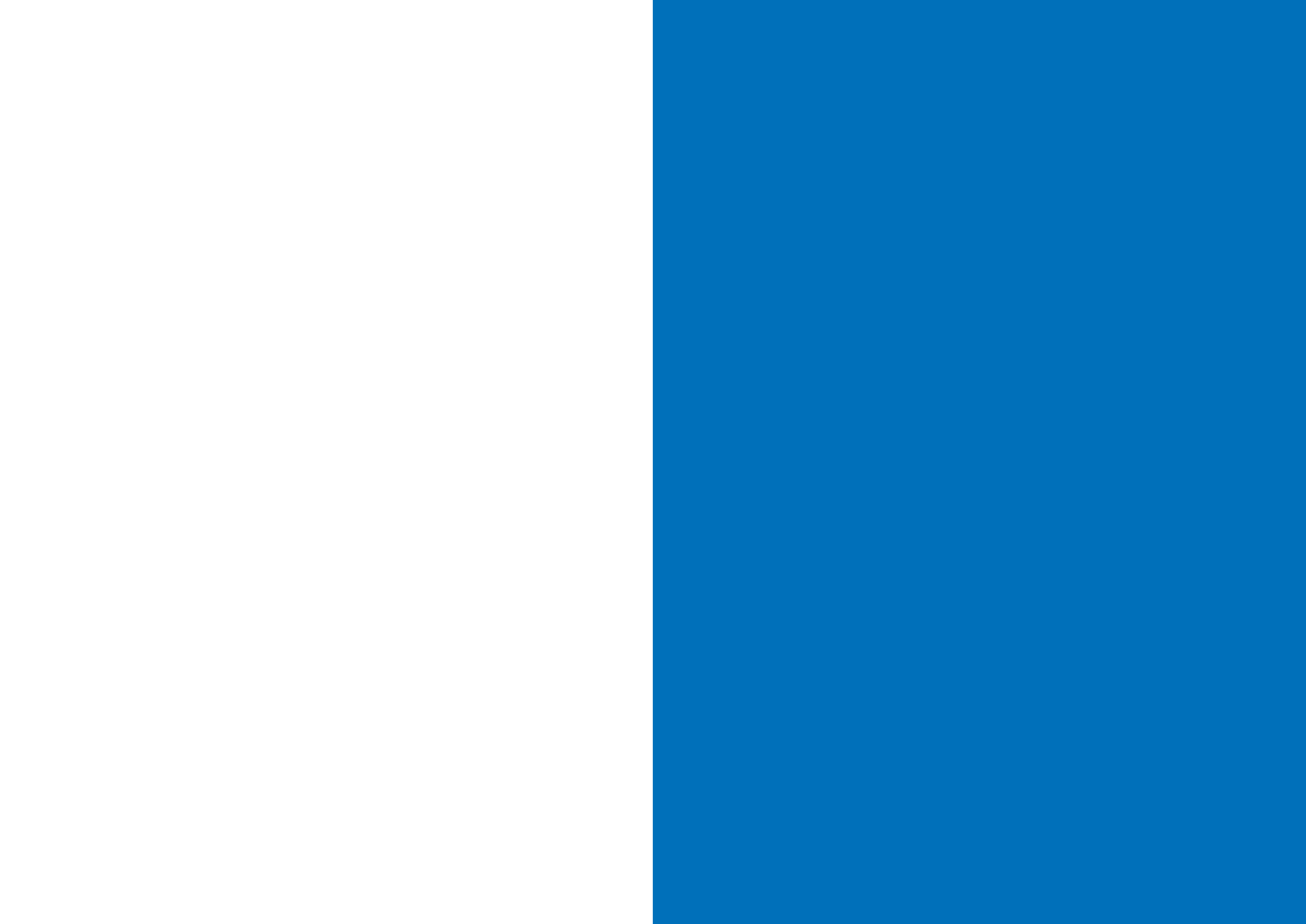
Utbildningsnivå – Med låg utbildningsnivå menas personer med endast för-gymnasial utbildning.

Utländsk bakgrund – Utrikes födda och födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

Utsatt område – Utsatta områden är geografiskt avgränsade platser som delas in i tre kategorier: utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden. Problembilden är påtaglig i samtliga områden, men mest allvarlig är den i särskilt utsatta områden. *Ett utsatt område* är geografiskt avgränsat och karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Inverkan är snarare knutet till den sociala kontexten i området än de kriminellas utstuderade vilja att ta makten och kontrollera lokalsamhället. *Ett riskområde* kännetecknas av att det befinner sig i riskzonen att bli ett särskilt utsatt område. Något eller några av de fastställda kriterierna saknas. *Ett särskilt utsatt område* kännetecknas av en social problematik och kriminell närvaro som lett till en utbredd obenägenhet att delta i rättsprocessen och svårigheter för polisen att fullgöra sitt uppdrag.

Våldsbejakande extremism – Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Öppen drogscen – En öppen drogscen (ÖDS) är en geografisk, bestående plats där bruk och försäljning av narkotika sker offentligt och uppfattas som problematisk av myndigheter eller allmänheten. Dessa platser leder även till otrygghet för allmänheten bland annat på grund av våldsbrottsligheten i områdena. År 2023 fanns det 63 öppna drogscener i Stockholms län. I Sollentuna finns numera en (1) öppen drogscen, Västra Tureberg/Malm-parken. Öppna drogscenen Edsberg togs bort från listan i december 2023.

Sollentuna